

ქართველები პირველ მსოფლიო ომში Georgians in World War I

ქიბუჯი შეადგინა და გამოსაცემად მოამზადა
გიორგი კალანდია

Compiled and Prepared by George Kalandia



თბილისი

2014

Tbilisi

წიგნი მომზადდა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მხარდაჭერით
პროექტის განხორციელებაში გაწეული დახმარებისათვის მადლობას მოვასხენებთ ბატონ
ვახტანგ ავალიანს და ქალბატონ ეკა შანიძეს

Catalogue prepared with the financial support of the Ministry of Defense of Georgia
We thank Mr. Varlam Avaliani and Ms. Eka Shanidze for the assistance provided.



წიგნი დაიბეჭდა საქართველოს ხელოვნების სასახლის მხედველთა საბჭოს თავმჯდომარის
აჩილ გელოვანის ფინანსებით.

Catalogue published with the financial support of Chairman of the Board of Trustees of the
Art Palace Mr. Archil Gelovani.



საქართველოს მხედველთა, მუსიკის, კინოს
და თეატრალური სახელოვნებო მუზეუმი
GEORGIAN STATE MUSEUM OF THEATRE, MUSIC,
CINEMA AND CHOREOGRAPHY

შემდგენელი: გიორგი კალანდია
დიზაინი და მხატვრული უწყვეტება:
იჩაყი ზამბახიძე
ხედაქმანი: ნინო თოდუა
თარგმანი: ანა ბაკურიძე
ტექნიკური ხედაქმანი: ქეთევან გურაშვილი
ინგლისური ტექსტის ხედაქმანი: ქეთი დევისი
სახედაქმნა უკლებლად:
თეონა ამბროლიანი
ვუიუო ბუბუტეიშვილი
თათია ზუხბაია
მახიტა თაგვიანშვილი
ლია თედიაშვილი
ლია ლოლუა
თამარ ღოთოქიაშვილი

Design and Artistic Concept:
Irakli Zambakhidze
Editor: Nino Todua
Translation: Ana Bakuridze
Technical Editor: Ketevan Gurashvili
English Text Editor: Katie Davies
The Editorial Board:
Tamar Lortkipanidze
Veko Bubuteishvili
Marita Tagviashvili
Tatia Zukhbaia
Lika Tediashvili
Teona Ambroliani
Lika Lolua

Compiler: George Kalandia

ISBN 978-9941-0-7177-5

UDC(შპპ) 94(100)"1914"+94(100)"1914"(=353.1)

3-182

პირველი მსოფლიო ომი უდიდესი ისტორიული მოვლენა იყო, რომელმაც ასეთივე დიდი კვალი დატოვა ჩვენი ქვეყნის ისტორიაზე. დაშლილი მონარქიებისა და იმპერიების ნანგრევებზე ახალი სახელმწიფოები შეიქმნა, მათ შორის საქართველოს პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკაც იყო. თუმცა ჩვენ ამ მონაპოვრის სანაცვლოდ დიდი მსხვერპლის გაღება მოგვინია. სარწმუნო წყაროებიდან ირკვევა, რომ პირველ მსოფლიო ომში იმდროინდელი საქართველოს მოსახლეობის 13-მა პროცენტმა, ანუ დაახლოებით 300 ათასმა კაცმა მიიღო მონაწილეობა, ჩამდენი დაიღუპა და დაიჭრა ამის წესტი მონაცემი დღემდე არ არსებობს. მაგრამ დიდმა ომმა უამრავი ქართული ოჯახი გაანადგურა. ამას ცხადყოფს 1917 წელს ქუჩნალ „თეატრისა და ცხოვრებაში“ გამოქვეყნებული ერთი ცნობა: „თანამედროვე ომმა ჩვენი ქვეყნის ბევრი შვილი შეინირა, სშირია ოჯახი, სამი-ოთხი ძმა და მამა-შვილი დაღუპულან ბრძოლის ველზე, ერთი ასეთი ოჯახია ჩვენი ცნობილი გიორგი ყაზბეგისა, რომლის სამი შვილი ახლანდელ ომში დაიღუპა“.

რუსეთი, ინგლისი, თურქეთი, გერმანია - ამ ძლევამოსილი ქვეყნების არმიებში ასობით და ათასობით ქართველი მსახურობდა. ისინი იბრძოდნენ სხვადასხვა დიდი სახელმწიფოების მუხრინებისა და დროშების ქვეშ, მაგრამ სისხლს ღვრიდნენ და თავს სწირავენ, უპირველეს ყოვლისა, საკუთარი ქვეყნისა და ხალხის ინტერესების დასაცავად. ვაჟა-ფშაველამ 1915 წელს გამოქვეყნებულ თავის ლექსში „ფშაველი ჯარისკაცის წერილი“ საუკეთესოდ გადმოსცა ქართველთა საომარი შეპართება და იმ შეპართების მიზეზიც, რომელსაც ჩვენი ერის შვილები დიდი იმპერიების ომში მიჰყავდა:

„ვინც დავიჭრენით, გამოვრჩით,
კიდევ ცოცხლები დავრჩითა.
ხვალ ისევ ომში გვინვევენ
გაკვირვებულნი გარჯითა,
თამარ ღედოფლის ბარცყების
გულოვანობით, მაჯითა.
ვცდილობთ, რომ საქართველოსა

ეუშველოთ ჩვენის ხარჯითა.
სამშობლოს ბედნიერება
არ გვსურს ვიყიდოთ ვაღითა,
ნაღს ვაძლევთ ჯანს და სიცოცხლეს,
ნამუსი დავიცავითა.
რუსეთში მყოფი ვნაცრულობ,
სამშობლო ვნახო თვალითა“.

ვაჟა-ფშაველასთან ერთად გამორჩეულმა მოაზროვნემ მიხაკო წერეთელმა ბრწყინვალედ დაახასიათა პირველ მსოფლიო ომში ქართველთა მონაწილეობის დიდი ეროვნული მოტივაცია: „პროლეტარიც კი გმირულად იბრძოდა სამშობლოსათვის, თავისი ერისათვის, თავადთან, აზნაურთან, ბურჟუასთან, გლეხთან ერთად... ყოველი ერი, სახელმწიფოს არამქონე და უცხოსაგან დამონებული, ჩაება ომში ამა თუ იმ სახით და მოითხოვდა მისი პოლიტიკური თვითმყოფადობის აღდგენას და საერთაშორისო ცნობას, როდესაც წაგვის შესაკრავად და ქვეყანაზედ კვლავ წესიერების აღსადგენად დასხდებოდნენ გამგენი ამა ქვეყნისანი“.

ასე რომ ბევრისთვის იმპერიების შეტაკება - ომი იყო, ჩვენთვის კი ის ომზე მეტი გამოდგა, პატარა საქართველოს შვილები მისგან ბევრს მოელოდნენ.

ფიქრობდნენ, რომ მხოლოდ ომის საშუალებით გახდებოდა შესაძლებელი ქვეყანაში დემოკრატიული გარდაქმნების განხორციელება, საქართველოს ისტორიული ცერიტორიების შეპოვრება, ევროპასთან დაკავშირება და ქვეყნის ევროპიკური პოტენციალის წრდა. ამიტომაც იყო მთელი ერი საომრად დამუხტულ-დაჭიმული...

1914 წლის 27 ოქტომბერს გაზეთ „თეში“ აკაი წერეთელი წერდა: „ორასი ათასი მეომარი გამოიყვანა ჯერ-ჯერობით ამ პატარა საქართველომ და იძულებითი არ ყოფილა რა! ყველა თავის სურვილ-ნებით და სიხარულით მიისწრაფოდა... დიდი ხნის გულის ნადებმა გრძნობამ სიმღერათ ამოიხეთქა და ტყბილი გუგუნი გადმოცა საქართველოს მთასა და ბარს.

ერთი საუკუნეა, რაც ამისთანას არა მოსწრება-რა საქართველო. დღევანდელ ქართველში გამოიღვიძა წინაპარმა! გმირული სიკვდილი აღარაფრად მიაჩნდა და თავის განწირვით უნდა, რომ სხვების სიკვდილი დასთრგუნოს და მომავალ მოღმვას ცხოვრება მიანიჭოს!...“

პირველ მსოფლიო ომში ქართველობამ მსოფლიოს არნახული მამაცობა დაანახა! გენერალ გიორგი კვინიტაძის ცნობით, ომის ფრონტებზე 25 ქართველი გენერალი იბრძოდა, მათგან 23 წმინდა გიორგის ჯვრით იყო დაჯილდოვებული. არნახულმა ვაჟკაცობამ უამრავი ჯილდო არგუნა ქართველობას, თავადი ა. სუშბათოვი აღნიშნავდა, რომ ის ქართველი ჯარისკაცი, რომელსაც მხოლოდ ერთი წმინდა გიორგის ჯვარი მქონდა მიღებული, დიდად პატივსაცემი არ იყო, რადგანაც იმ დროს მრავლად იყვნენ რამდენიმე ასეთი ჯვრის მქონე ქართველები. გაზეთი „საქართველო“ თავმოწონებით წერდა: „სამხედრო ჯილდოებს არავისი მხარბეჭი ისე არ დაუძმძმებია, როგორც ქართველებისა“.

საქართველოს მხედრობის თავდადებით მოიხიბლა უმაღლესი მთავარსარდალი, დიდი მთავარი ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე რომანოვი, მისი ცნობილი სიტყვებია: „თითოეულ ჩემს ბრძოლაში სუთი ქართველიც რომ ერიოს, ვიცი, როგორ იომებდა ჩემი არმი-აო“. გენერალ-ადიუტანტი მიშენო კი წერდა: „რომ მის დაქვემდებარებაში მყოფი ქართველები, ახსოვდათ რა წინაპართა ცრადიციული ღიდეზა, ლომებვით იბრძოდნენ“. ა. სუშბათოვი სიამაყით აღნიშნავდა, რომ სადაც არ უნდა ყოფილიყო ქართველი, წინაპრებისაგან ნაანდერძევი მისი მეგრძოლი სული ყველგან ცოვებდა თავის ნაკვალევს. ისინი უმამაცესნი იყვნენ მამაცთა შორის და ეს სიამაცე წარმართავდა მათ საბრძოლო მოღვაწეობასო.

ქართველთა თავდადებას, მათ ჯგანწირულ სულისკვეთებას“ ცუდად არ ჩაუვლია, დიდი ომის დამთავრებისთანავე დაიწყო თანამედროვე პოლიტიკური რუკის შექმნა და ამ რუკაზე საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკაც გაჩნდა! მერე რა, რომ მან მხოლოდ სამი წელი იარსება. ამ მოკლე პერიოდმა სამხრეთ კავკასიაში მობრუნებული საბჭოთა იმპერიად გარდაქმნილი რუსეთი იძულებული გახადა არსებულ რეალობას შეგუებოდა. თუნდაც ფიქტიურად, მაგრამ ჩვენ საბჭოეთის შემადგენლობაში უკვე „სუვერენული სახელმწიფოების“ სტატუსით და კავშირიდან „თავისუფალი გასულის“ უფლებით შევედით. საბჭოთა კონსტიტუციის ეს მუხლი კი 1991 წლის ბოლოს იმპერიის ნგრევის შედეგად წარმოქმნილი ახალი ქართული სახელმწიფოს საერთაშორისო აღიარების საფუძველი გახდა.

გიორგი კალანდია
ისტორიულ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

The great historical event that was World War I had a huge effect on our country's history. In place of the dilapidated ruins of empires and monarchies were created new countries, amongst them the Democratic Republic of Georgia. However, in return for these gains we made great sacrifices. Reliable sources show that, in World War I, 300 thousand people from Georgia fought; almost 13% of the population. Some were killed, and there is no exact record for the number for those wounded. In 1917, the journal "Theatre and Life" commented on the troubles of affected Georgian families: "This war has claimed many Georgian lives; many families have lost three or four brothers, fathers and uncles on the battlefield. Amongst them was the family of George Kazbegi, whose three children were killed in the current war."

Russia, England, Turkey and Germany – in the armies of these powerful countries served hundreds and thousands of Georgians. Yet while they struggled under the flags of other countries, but they were sacrificing their lives to protect the interests of Georgia and Georgians. In 1915, Vazha Pshavela published his poem "The Soldier's letter," which describes the courage of the Georgian soldiers.

The distinguished Mikhako Tsereteli brilliantly characterized the grand national motivation of Georgians participating in World War I: "Even the proletariats heroically fought for their country and people- with noblemen, bourgeois, and peasants... Every nationality, even that having no country or enslaved by others, joined the war in one form or another."

For many countries World War I was a clash of empires, but for us it became more than a war – Georgians hoped for democratic reforms, the accession of historic areas of Georgia, connection with Europe and the increasing economic potential of the country. For this, the whole nation was motivated to fight...

On 27 October 1914, in the newspaper "Community," Akaki Tsereteli noted: "200 thousand soldiers were sent to the front from Georgia without compulsion! Everyone went with joy and hope... One century has passed and now, for Georgians, heroic death is nothing; with his death he wants to prevent the deaths of others and give life to future generations..."

Georgians showed the world unprecedented bravery in the First World War. According to General George Kvinitadze, on the war front 25 Georgian Generals fought, amongst which 23 were awarded with the cross of Saint George. A. Sumbatov noted that those soldiers with one cross of Saint George were not necessarily highly respected, since at that time there were a number of soldiers who were awarded with several crosses. The newspaper "Georgia" noted: "The shoulders of Georgians were burdened with awards like no-other."

Impressed by the dedication of the Georgian Army, Commander-in-Chief, Nikoloz Romanov said: "In each battle, even with only five Georgians, I know how steadfastly would fight my Army." General-Adjutant Mishenko noted that Georgians under his command fought like lions.

A. Sumbatov was proud of the courage of the Georgians. He always marked that their fighting spirit, passed down from their ancestors, left its sign everywhere. Georgians were the most courageous among the mighty ones, and this led to their bravery in military activities.

The devotion of the Georgians was not for nothing. Following the end of World War I, the creation of the modern political map was begun, and on it appeared the new Democratic Republic of Georgia. While it existed for only three years, this short period resulted in a return to the South Caucasus, a transformation of Soviet Empire Russia and the forcing of that Empire to accept the new reality. Even if only fictitiously, we entered the Soviet Union as a "Sovereign Country" with the "freedom to Leave". At the end of 1991, exactly this concept became an article of the Soviet Union's Constitution; the assumption of international recognition of the new Georgian state, arising from the collapse of the Russian Empire.

George Kalandia
Museum Director, Professor

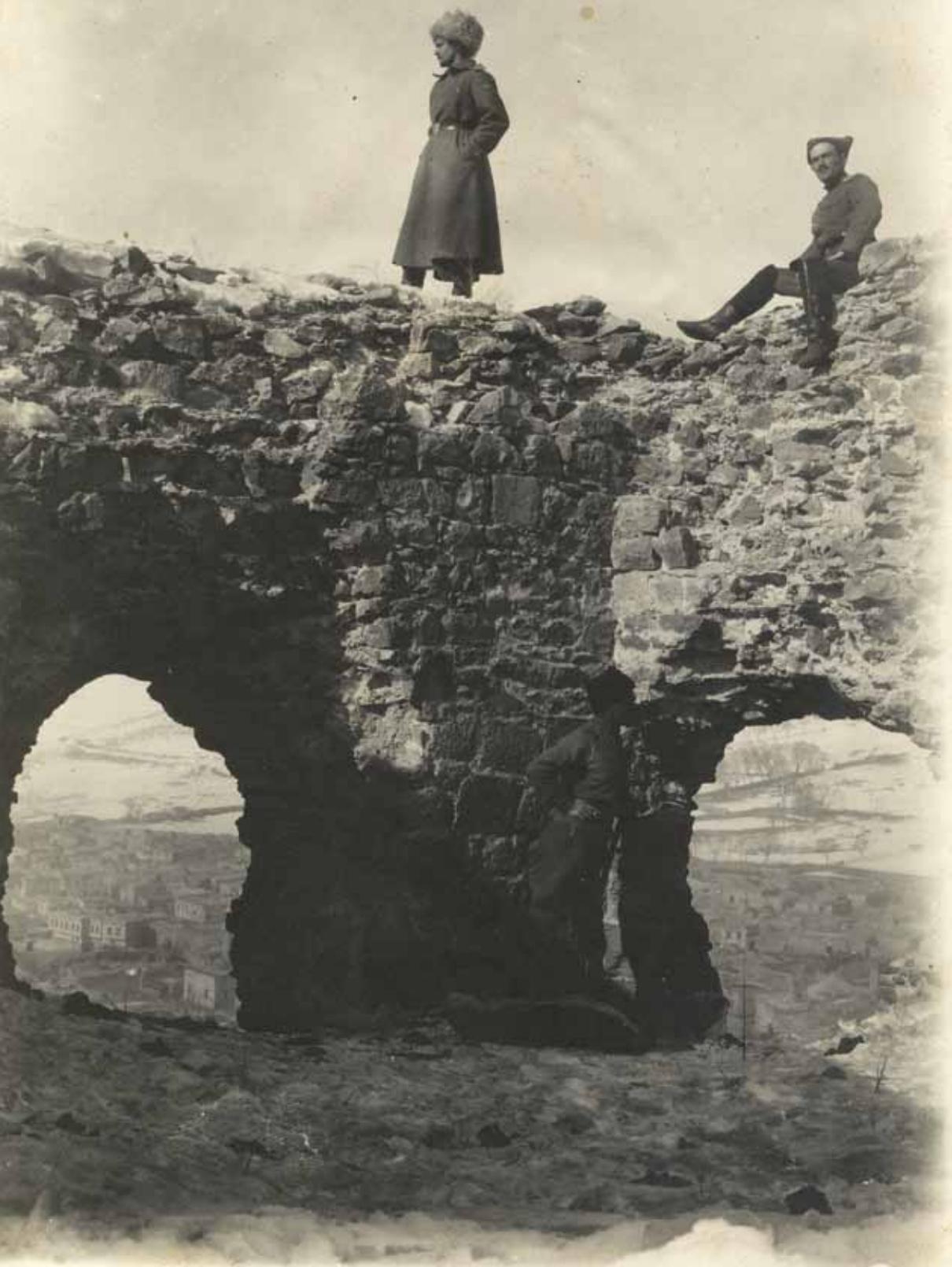




ხევსურები I მსოფლიო ომში. ყავჯახის ფრონტი. 1914 წ.

Khevsuris in World War I. Caucasus Front. 1914

ქართველი მებრძოლები ჰასანკალეს ციხეზე. 14.01.1915 წ.
Georgian soldiers at Hasankale Castle. 14.01.1915



1914 წლის 18 ივლისს გამოიცა ღებულის იმპერატორის ბრძანება საყოველთაო მობილიზაციის შესახებ. პირველი მსოფლიო ომის დროს ქართველებს სამი კატეგორიის ჯარში უწევდათ სამსახური. ესენი იყნ: მუდმივი ჯარი, სახელმწიფო და მონაღსეთა ღაშარი. პირველ მსოფლიო ომში ღანვეულ ქართველთა ღაოღენობის ზესტი მონაცემი ახ არსებობს. საახიქოვო მასაღებში, პერიოღულ პიღსაში თუ მუშაჟელ ღიღეჟაღეჟაში სხვაღდასხვა მონაცემებია მოყვანიღი. სახელღება: 180 000, 200 000 და 300 000 ჯარისღაღი. ზესტი ცოღფის ახ არსებობის მიუხეღავღ, ცხადიღ, ღომ ომღა საზოღაღოების ყვეღა თუნა მოიცვა. 1914 წელს ღაზეთ "სახაღხო თუღიღელში" აღ. ნეღეთელი ნეღღ: "შემოხვევა მქონღა დამეთვაღღიღებინღ ზემო იმეღეთის ღამოღენიღე სოფელი და თოთქმის ვეღსაღ ვიპოვე იღეთი ოღახი, ღომღელაღე ეთოღ ნეღიღ მანიღე ახ ჰყავღა ბიღოღის ვეღზე. უფღმ სმიღად ეი შევღებღი იღეთი ოღახებღს, ღომღელთაღ 3-4 ნეღიღ ღაუღზავნიღ ომში".

პიხველი მსოფლიო ომის დროს ქაშთუღ პოლიტიკური აზროვნებაში ომი ძირითადი ორიენტირება გაქცევა: პიხველი (იგივე პიხველი-პიხველი, საფიქრებელი და ხელოვნების სამხედრო-პოლიტიკური ბოლო) და პიხველი (იგივე ომისა და ქაშთუღი, ომის მართვა და გეგმვა, ავსტო-ქელონი, თქმულებისა და ბეგაქის ადრესი). იქნება მესამელი - ხელოვნების სოციალური დემოკრატიული მუშათა პარტიის ბოლოქელონი ფიქრის ნაშრომადგენები, ომის მონაწილე მსოფლიო ომის სამოქალაქო ომად გადაქცევა.

პროფესორი მხოვენიძის მომხივება ბანაჟს განუთავსებდნენ საქართველოში ყველაზე გავლენიანი პარტიის - სოციალ-დემოკრატიის მენეჯერული ფილიალის წარმომადგენლები. მათ პოლიტიკის კუთხით გამომსახველს ნათესავების მიერ წარმოქმნილი სიტყვა გიორგი მაჩაბელთან შეხვედრაზე 1914 წლის ოქტომბერში: "ჩვენი პარტია მუშაობს ჩვენი ქვეყნის დემოკრატიზაციისათვის, რათა ანტანტის მხარეზე. დამხმარებელი ვაჟი გაიმარჯვებს ინტერესის მეთაურობით და მაშინ აიძულებს თავის მოკავშირე ჩვენი ქვეყნის უფრო დემოკრატიული ხელისუფლების დადგენას, ამით ჩვენი გადმოგვიხდება სამეცნიერო გამარჯვებულთა სუბიექტად".

ჰოგეჰმანური ორიენტაცია საქართველოში ჰივური მსოფლიო ომის დაწყების ჰი-
 ველივ ღლებიდან წაჰმოიშვა. ამისი მიზეზი იყო ქართველების ჰმენა, ჰომ გეჰმანის
 მთავრობა, თავისი ეკონომიკური და პოლიტიკური მიზნებიდან გამომდინაჰი, ცნობდა
 ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში შემავალ ზალბთა თვითმყოფადობას და მათ სახელმ-
 ნიფოუბირობას გეჰმანის ჰოტეკტოჰიას ქვეშ. ჰოანტანკური ორიენტაციის მომხეუბ-
 საგან განსხვავებით, ჰოგეჰმანური ორიენტაციის მიმდევუბი ეხოვნური იდეალის გან-
 ოჰიცილებას საქართველოს სახელმნიფოუბივი დამოუკიდებლობის ჰღებნით ფიქრობდენ.
 ეს იო გეჰმანასთან მოკავშირობით და ჰესეთის დამაჰცებით მიაწნდათ შესაძლებად.

1914 წლის შემოდგომისათვის გეიმანამ შეიმუშავა ჰიოქსი, რომლის მიხედვითაც საქართველოში ყონსტიტუციუი-მონარქიული წყობილების დამყარება იყო გათვალისწინებული. ეს იდეა ჰიხადე გეიმანიის იმპერიატოისსაგან მომდინარეობდა. მას სეხდა საქართველოს სამეფო ტახტზე დაესვა თავისი მემკვიდრე იოახიმი. ეფოფალიც შეიჩვეი ჰყავდათ, მიხეილ მაჩაბლის ქალიშვილი მაიონე. საქართველოს დამოუკიდებლობის ყომიტეტის წევრების თანხმობით, იოახიმი ტახტობნოც ჩავიდა და ქართველი ეგეოონეხებოც იწახედა, იოგოილ საქართველოს ტახტის მემკვიდრეიმ.

On 18 July 1914, the order of the Russian Emperor was issued regarding general mobilization. Georgians responded actively to the mobilization and 300 thousand Georgians went to war.

During World War I, two main orientations were identified in Georgian political thinking: Pro-Russian (Pro-Triple Entente – Military-Political Bloc of England, France and Russia) and Pro-German (Quadruple Alliance – Germany, Austria-Hungary, Turkey and Bulgaria). Both sides were deeply convinced that in case of victory Georgia, would gain back independence.

ახდომის სანიტარული ჯაზმის ოფიცერების ნანგრევებთან. კავკასიის ფრონტი. 1914 წ.
Ardoti Sanitary Detachment at the ruins of Oruji Castle. Caucasus Front. 1914



1914 წლის 27 ოქტომბერს თურქეთ-გერმანიის ფლოტი შავ ზღვაში შევიდა. 29 ოქტომბერს მათ მიერ დაბომბილ ქალაქებს შოხის ფოთი, ბათუმი და სოხუმი იყო. ასე აღმოჩნდა პირველი მსოფლიო ომის ქუჩები და ცეცხლი საქართველოში.

On 27 October 1914, the Turkish-German fleet entered the Black Sea. On 29 October they bombed Poti, Batumi and Sokhumi. Thus, the shells and fire of World War I finally reached Georgia.





ქართული ცეკვა კავკასიის ფრონტზე
Georgian dance on the Caucasus Front



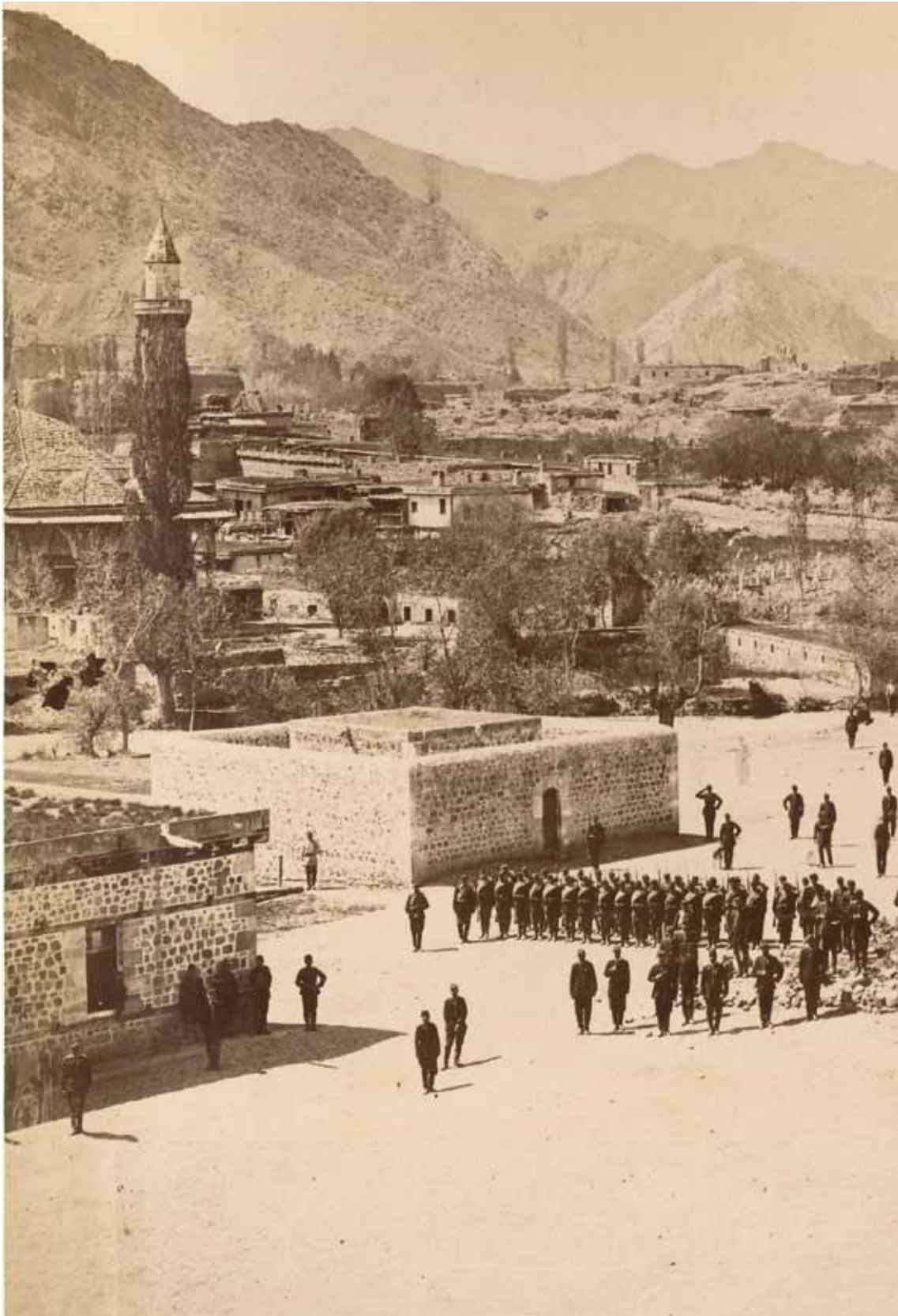
ქართველი მებრძოლები კავკასიის ფრონტზე
Georgian soldiers on the Caucasus Front



ახდგანი. კავკასიის ფრონტი.
Ardagan. Caucasus Front



ქართველები ახდგანში. კავკასიის ფრონტი
Georgians in Ardagan. Caucasus Front



კავკასიის აზმის ოღთისის ქაიშულ ციხე-სიმაღეხსთან. 1914 წ

Caucasus Army at the Georgian Castle of Oltu. 1914





ქართველები ანდგანში. კავკასიის ფრონტი. 1914 წ

Georgians in Ardagan. Caucasus Front. 1914



ქართველები ანდგანში. კავკასიის ფრონტი.

Georgians in Ardagan. Caucasus Front



ქართველი მეომრები კავკასიის ფრონტზე
Georgian soldiers on the Caucasus Front



ქართველი მეომრები დაღუპული მეგობრის ცხედართან. კავკასიის ფრონტი
Georgian soldiers near a deceased friend. Caucasus Front



ქართველი მებრძოლები სპახსეთის ფრონტზე. 1915 წ

Georgian soldiers on the Persian Front. 1915



ქართველი მებრძოლები სპარსეთის ფრონტზე. 1915 წ.

Georgian soldiers on the Persian Front. 1915

პიხვერმა მსოფლიო ომმა ქართული საზოგადოებრივი აზრი გამოაღვიძა, უფრო
 გამოაცოცხლა ქართული მეცნიერება. 1916 წლის 17 ოქტომბერს ქართულმა ინტელი-
 გენციამ ეკლესიის მეფისნაცვალს, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძეს, თხოვნით მიმართა,
 ჩათა შექმნილიყო კომისია, ღესეთის მიღი შემოღეთებელ ოსმადეთის ტეღიტოღიზე
 აღსებელი ქართული მონასტეღების შესასწავლად. აი, ჰოგოღ აღწეღს ამ ექსპედიციას
 აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი: "ღოცა პიხველი მსოფლიო ომის ღჰოს ღესის ჯაღმა
 თითქმის მთელი ანატოღია ღაიკავა, ჭოღოღის ზეობა ზეღეს ეკან მოექცა ღესის ჯაღს,
 ღა 1917 წელს ჩვენს საშუაღება მოგვეცა, მოგვენყო მესამე ექსპედიცია ტაო-თოღთუღ-
 ისპოღის ძეღღების შესასწავლად. ამ ექსპედიციამღი, ჰომელიც საქათვეღოს საისტოღოო
 ღა საეთოგღაღოო საზოგადოებღის სახელით იყო მოწყობილი, ჩვენ მოვინვეთ სამო-
 ქაღაქო ინფინტრი ა. კაღღინი, მხატვარი ღ. შევსღენაძე, მოხაღისე ზეოთმოძღვარი
 აღპინისტი ი. ზღანვეიღი, მხატვარი ღღო გულიაშვილი, მხატვარი-მსახოოღი მიხეიღ ჭია-
 ღელი ღა ვახიღის მონასტეღის წინამძღვარი მღვდელ-მონაზოღი იპოღიტე. ეს ეკანასკნე-
 ღი საქათვეღოს სამღვდელიებღის მიღი ღა პიხადღ ღეოღიღე კათაღღეღოსის ჰრევით
 იყო მოწვეული. ის ჩვენთან ეთად ენღა გასწოობღა სახელის, ოშისა ღა იშწნის
 მონასტეღთა ნაშთებს ღა თბიღისს მობღენებღის შემდგ ღსეე ენღა გამგზავღებელიყო
 თოღთუღმის ზეობამღი, ჰათა მიღლო ზომები მათ ღსაყავღ ღა შესაქეთებღდ. ჩვენი
 თბიღისს მოსვღის შემდგ მღვდელ-მონაზოღი იპოღიტე მათღღე გავგზავნეთ ღიღის
 მაღაღით თოღთუღმღი, მაგღამ იძელიებელი გავღა გზიღანვე დაბღენებელიყო, ვინაიღან
 ამ ღჰოს ღესის ჯაღმა მიატოვა ფოღნტი ღა თუღებმა ზეღახღა ღაიჭიღს მათ მიღი
 ღაციღი აღღიღებღ".

World War I awakened public opinion and revived Georgian science. On 17 October
 1916, Georgian intelligentsia requested Viceregent Nikoloz to create a commission for learning
 Georgian Monasteries on the "Ottoman Georgia" territory annexed by Russia. Academician
 Ekvtime Takhaishvili described: "During World War I, when the Russian Army took almost the
 whole of Anatolia, the Chorokhi valley was left behind the Russian Army and, in 1917, we were
 able to arrange a third expedition in Tao-Tortum- Ispir. We invited civil engineer, A. Kalgin;
 painter D. Shevardnadze; volunteer architect and alpinist, I. Zhdanovich; painter, L. Gudias-
 vili; painter-artist, M. Chiaureli; and a priest of Vardzia Monastery, Ipolite".



სოლომონკალას მღვიმე და აღღიღობიღი მოსახლეობა, 1914 წ
 Solomonkala Cave and local population. 1914



ილია ზდანევიჩი
Ilia Zdanevich



ეკვთიმე თაყაიშვილი
Ekvtime Takaishvili



მიხეილ ჭიაურელი
Mikheil Chiaureli



ლადო გუდიაშვილი და ილია ზდანევიჩი ოშკის
ტაძარში ფრესკების გადმოხატვის დროს. 1917 წ.
Lado Gudiashvili and Ilia Zdanevich during the
painting of the Oshki Church frescos. 1917



სოფიო გურიელის საფლავი ღაზეხ სოფელ პლატანაში. ქაჯკასიის ფონტი
Sophio Gurveli's grave in the Laz village of Platan. Caucasus Front



სოლომონ II-ის საფლავი ტრაპიზონში. კავკასიის ფრონტი
Solomon II's grave in Trabzon. Caucasus Front



ახოვინი. წინა პლანზე ჰაუპტვახტის შენობა
Artvin. Hauptvacht building





ქართველი ჯარისკაცები ჩიზეში. 1916 წ.
Georgian soldiers in Rize. 1916

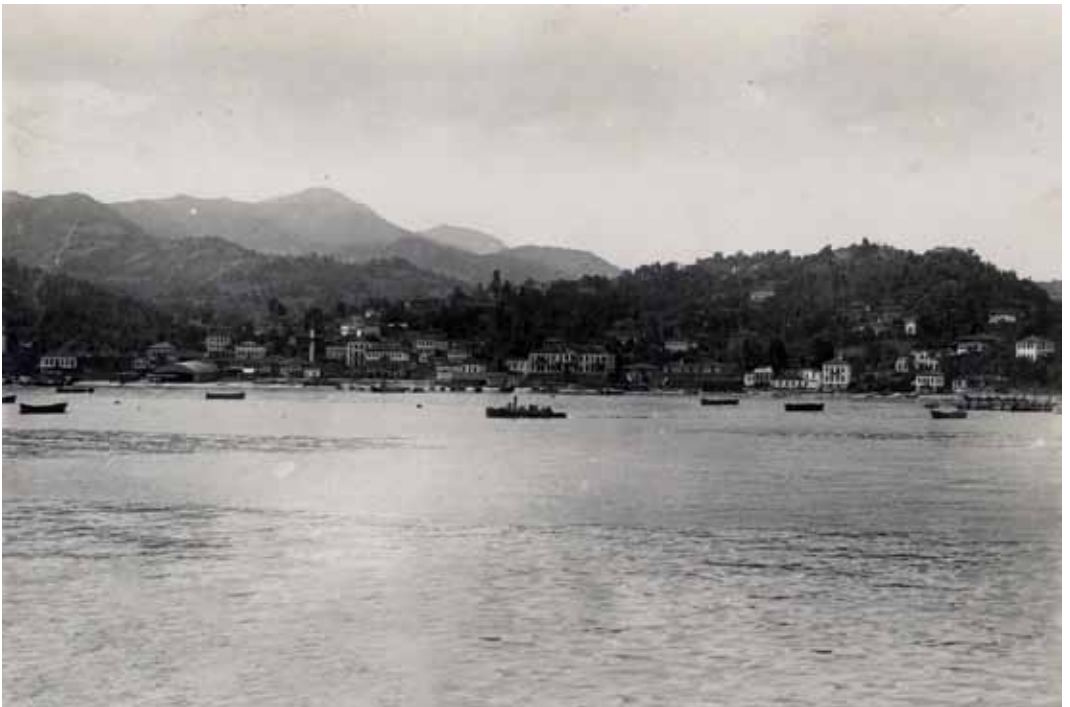


ქართველი ცხენოსანი. კავკასიის ფრონტი. 1914 წ.
Georgian horseman. Caucasus Front. 1914



ქალაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916



ქალაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916



ქადაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიაშ შუამდგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916



ქადაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიაშ შუამდგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916

ქალაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916

პიხველ მსოფლიო ომში თუქეთის, ჰესეთის წინააღმდეგ ჩაბმამ საქართველოს მოსახლეობა ჯიქვე უფრო განაწყო ბიძოლისათვის, ქაითული მხედრობის დიდი ნაწილი ფეხზე დადგა, ხადგანაც მათ მონაწილეობა უნდა მიეღოთ ისტოიული ამოცანის - ქანეთ-ლაზეთის შემოუთების საქმეში. 1916 წლის აპილიში ჰესეთის იმპერიამ სახელმწიფო საზღვახი სამხეთით გადაიტანა და ქანეთის დიდი ნაწილი, ქალაქ კიპიზონის ჩათვლით, იმპერიის საზღვიებში მოექცა. საქართველოში მიაჩნდათ, რომ ეს მოვლენა ხელს შეუწყობდა ქაითველების ღაზებთან და სხვა გამაჰმადიანებელ თანამოძმეებთან დაახლოებას.



The involvement of Turkey in World War I against Russia gave Georgian people more enthusiasm to fight. A large section of the Georgian Army prepared to fight for the historical aim – accession of Chaneti-Lazeti. In April 1916, the Russian Empire moved the state border to the south and a large part of Chaneti, including Trabzon, remained within the borders of Empire. Georgians hoped this historical event would promote enclosing Georgians with Laz People and other Islamized parties.



ჰასან ყალას ციხე და ქართველი მებრძოლები. 14.01.1915 წ

Hasankala Castle and Georgian soldiers. 14.01.1915





ქალაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916



ქალაქი ჰიზე ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში. 1916 წ

The City Rize as a part of the Russian Empire. 1916



ქადაქი ტახაზიზონი, გეჰმანელი და თუჰქი მეომიეზის მიჟი მიტოვებელი ზახიბაზანი. 31.05.1916 6
 The city Trabzon. Aircraft gun left by German and Turkish soldiers. 31.05.1916



ქადაქი ტახაზიზონი ჰესეთის იმპერიის შემადგენლობაში. 1916 6
 The City Trabzon as a part of the Russian Empire. 1916

ომი და პროპაგანდა War and Propaganda





ბრძოლა თურქებთან ამიეჩავკასიაში. ფეხადი ილესტრაცია. 1915 წ

Battle against Turks in the Transcaucasia. Color illustration. 1915



სომხის აღება. ფეხადი ილესტრაცია. 1916 წ

Conquest of Hopa. Color illustration. 1916



ახდგანის აღება. ფეხადი ილესტრაციო. 1915
 Conquest of Ardagan. Color illustration. 1915



ბძილას ახდგანთან. ფეხადი ილესტრაციო. 1915
 Battle near Ardagan. Color illustration. 1915



ბრძოლა ახდაგანთან. ფეხადი ილესტრაცია. 1915 წ

Battle near Ardagan. Color illustration. 1915



ახდაგანის აღება. ფეხადი ილესტრაცია. 1915 წ

Conquest of Ardagan. Color illustration. 1915

THE GRAPHIC

AN ILLUSTRATED WEEKLY NEWSPAPER

No. 2496. Vol. XCIII.
Published at 4, Abchurch Lane.

SATURDAY, APRIL 15, 1916

(PRICE SIXPENCE
By Post, 7d.)



თეხიქელი დროშები და შტანდარტები ეჩხეხუმის ციხიდან, გამოფენილი თბილისში მოსახლეობისთვის საჩვენებლად. ფოტო დაიბეჭდა ეჟიხალ "The Graphic" პირველ გვერდზე. 1916 წ.

Turkish flags from the Erzurum Castle exhibited for the population of Tbilisi. Photo published on the first page of the journal "The Graphic". 1916

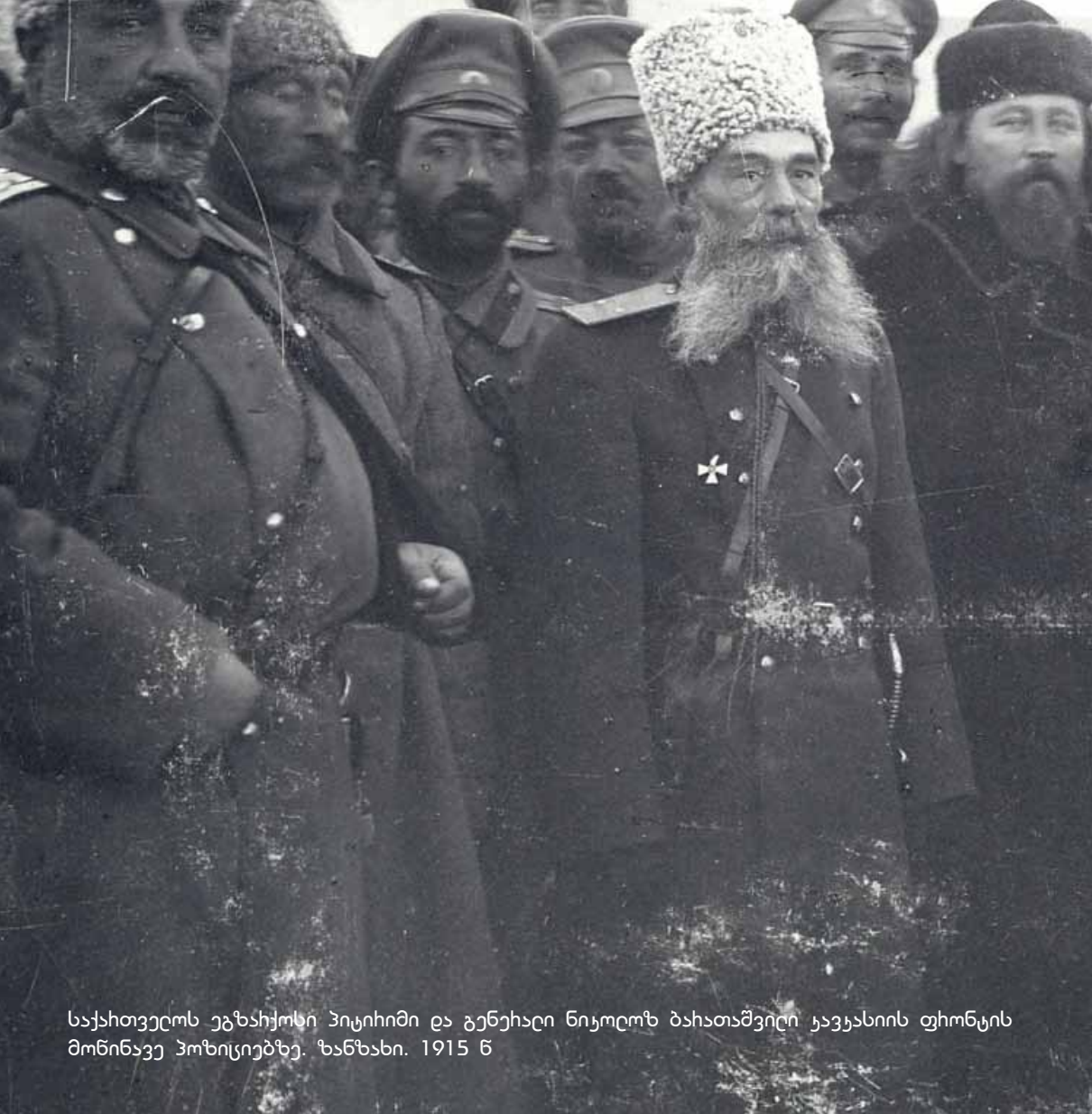
Trophies taken from the Turks

TURKISH STANDARDS CAPTURED AT ERZURUM BY THE RUSSIAN ARMY AND EXHIBITED TO THE PUBLIC VIEW AT TIFLIS



საქართველოს ეგზარქოსი პიტრიმი და პრეობიტერი გოტიბადე კავკასიის ფრონტზე. 1915 წ.
Exarches of Georgia, Pitirim, and priest Gotibadze on the Caucasus Front. 1915





საქართველოს ეგზარქოსი ჰიკიმი და გენერალი ნიკოლოზ ბახათაშვილი კავკასიის ფრონტის მონინავე პოზიციებზე. ზანზანი. 1915 წ



კავკასიის სიმის ჯარისკაცები და დაცემული თუქი ჯარისკაცები. მეჯინგერტი

Soldiers of the Caucasus Army and exiled Turk soldiers. Mejingert



Exarches of Georgia, Pitirim, and General Nikoloz Baratashvili on the advanced position of the Caucasus Front. Zansakh. 1915

კავკასიის არმიის ჯარისკაცები
და ქურთი ტყვეები. 1916 წ

Soldiers of the Caucasus
Army and Kurdish exiles.
1916

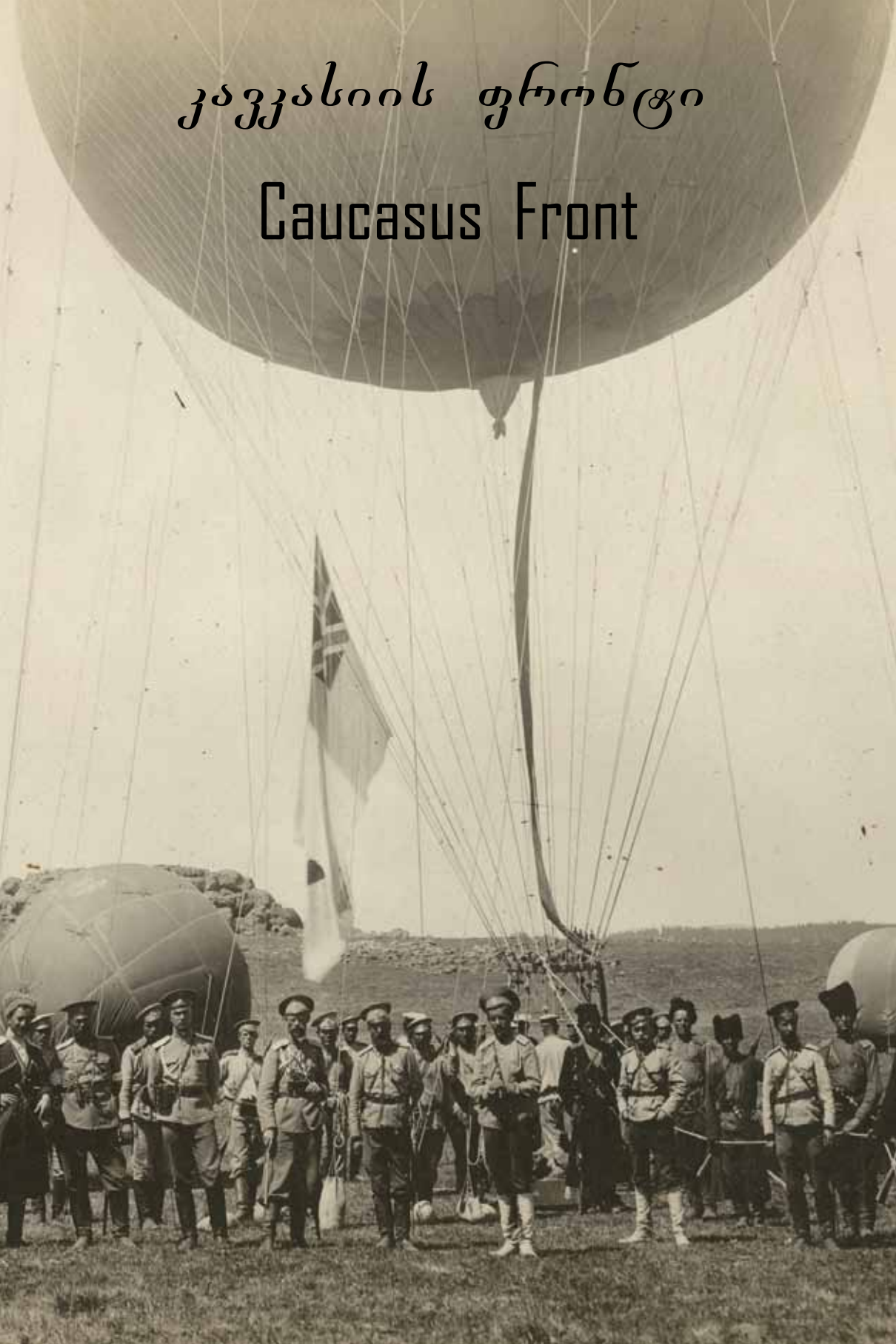




ჰოლმოდკოვნიკ ალექსანდრე ბებურიშვილის (1879-1975) საფლავის ქვა კუკიის სასაფლაოზე
Tombstone of a Lieutenant Alexander Beburishvili (1879-1915) in the Kukia Cemetery.

კავკასიის ფრონტი

Caucasus Front



The official Russian declaration of war to the Ottoman Empire came on November 2 1914. Thus, between Russia and Turkey emerged the Caucasus Front. The Third Army of Turkey, under the command of Military Minister, Enver Pasha, included 100 infantry battalions, 35 Cavalry Squadrons and 250 combat vehicles. After beginning military actions, the Caucasian Army divided into two directions:

1. Kars Line (Kars Erzurum) – almost six divisions from the old Georgian city Oltis to Sarikamish
2. Erevan Line with two divisions and a Cavalry Detachment

In 1914, the Caucasian army crossed the border of Turkey and started to attack the 350 kilometers Line, but faced with the fierce resistance was forced to think more about defense. At the same time, the Turkish Army invaded the territory of Georgia. The Caucasian Army started retreating. The enemy took control over the Batumi district and historical city of the Kars region, Ardagan.

At the end of March 1915, the Caucasian Army liberated South Adjara and the Batumi district from the Turks. In December 1915 and February 1916, the Caucasian Army successfully carried out an offensive operation to Erzurum. On 3 February Erzurum Castle was taken. The Turkish Garrison started retreating and lost almost 70 % of their Artillery Brigade. In April, the Caucasus Army moved in two directions from Erzurum; part went north and captured the ancient port city of Trabzon. The largest part of the historical Lazeti-Chaneti and Tao-Klarjeti joined the territory of Georgia. The chaos caused by the Russian Revolution in 1917 put a stop to all Russian military operations. The Russian forces began to conduct withdrawals. At the end of the year, the Caucasus Front totally collapsed.



1914 წლის 2 ნოემბერს ჩუბუკის იმპერატორ ტუჩკოვის მიერ გამოცხადდა. ამდენად, ჩუბუკისა და ტუჩკოვის შორის უკუკავშირის ფორმირება დაიწყო. ტუჩკოვმა სამხედრო მინისტრის ენუხ-ფაშას მთავარსახელმძღვანელის თანხმობით ახალი სამოქმედო. ეს უკანასკნელი ფეხსანთან 100 ბატალიონს, ცხენსანთან 35 უკუკავშირს და 250-მდე საბრძოლო მანქანას მოიცავდა. ფორმირება ვიწრო სანაპიროდან მოსულად გაიჭრა. საბრძოლო მოქმედებების დაწყებისთანავე უკუკავშირის ახალი მიმართულებით გაიყო:

1. ყაზის მიმართულება (ყაზი - უბუკი) - დაახლოებით 6 დივიათა ძველ ქართლ ქალაქ მოტილიდან ვიწრო საზღვარიდან;

2. უბუკის მიმართულება - 2 დივიათა და ცხენსანთან ჩაბრუნება.

1914 წელს უკუკავშირმა ახალი ტუჩკოვის საზღვარი გადალახა და 350 კილომეტრის სიღრმე შეტევა დაიწყო, თუმცა შეხვდა და გააფრთხილეს წინააღმდეგობას, მოუწია თავდაცვითი გადასვლა. ამავდროულად ტუჩკოვი უბუკის საზღვარს უბუკისკენ. უკუკავშირმა ახალი უკან დახევით დაიწყო და ბათუმის ოქმი, სამდენიმე ცხენსანის გამოცხადებით, ასევე ყაზის ოქმის ისტორიული ქართული ქალაქი ახალგაზრდა მოწინააღმდეგის ხელში გადავიდა.

1914 წლის დეკემბრისა და 1915 წლის იანვარში საზღვარიდან ოქმის ყაზისკენ ახალი ტუჩკოვი შეტევა ქალაქ ყაზზე ენუხ-ფაშას სახელმძღვანელო საბრძოლო შედეგად.

1915 წლის მაისის ბოლოს უკუკავშირმა ახალი ტუჩკოვიდან სამხედრო აქცია და ბათუმის მთელი ოქმი გაათავისუფლა. 1915 წლის დეკემბრისა და 1916 წლის თებერვალში უკუკავშირმა ახალი წარმატებით განახორციელა უბუკის შეტევითი ოქმისა. ცხენსანის შეტევიდან 29 იანვარს დაიწყო და 3 თებერვალს უბუკი უკუკავშირის ოქმი. ტუჩკოვი გაიწვირა უკან დაიხია, მან ცოცხალი ძალის 70 კილომეტრი და თითქმის მთელი ატორის დაეკავა. ტუჩკოვი დევნა უბუკის დასავლეთით 100 კილომეტრის მანძილზე გააგრძელა. უკუკავშირის ახლის შეტევები სხვა მიმართულებითაც წარმატებული ოქმი. ბოლოსთან გამაგრების შემდეგ ახალი ქალაქი გაიწვირა მიუახლოვდა და 5 აპრილს ქალაქი მთლიანად დაიკავა. 1916 წლის ზაფხულისათვის ისტორიული დასავლეთისა და კავკასიისკენ ტუჩკოვის უბუკის წინააღმდეგობით მოუქცა. 1917 წლის თებერვლის ჩუბუკის უკუკავშირის ფორმირება დაიწყო და ახლოვდა შეტევა. ახალი თანდათან იშლებოდა, უბუკისკენ მასობრივად დაიწყო უბუკისკენ. წლის ბოლოს უკუკავშირის ფორმირება მთლიანად მოიშალა.





ქართველი ჯარისკაცები ერზურუმში. 1916 წ.
Georgian soldiers in Erzurum. 1916.



ციხეხუმის ჩიფთე მინარე მინარე ქალაქში კავკასიის არმიის შეიჭრის შემდეგ. 1916 წ.
“Chifte Minare” of Erzurum after the invasion of the Caucasus Army. 1916

Востановские борота Эрзурум. 241.



Erzurum Castle after the invasion of the Caucasus Army and Ottoman flags. 1916.
Amongst the soldiers is standing Captain Alexander Koniashvili. He first broke into the city and the Emperor personally awarded him the Cross of Saint George.

>
v



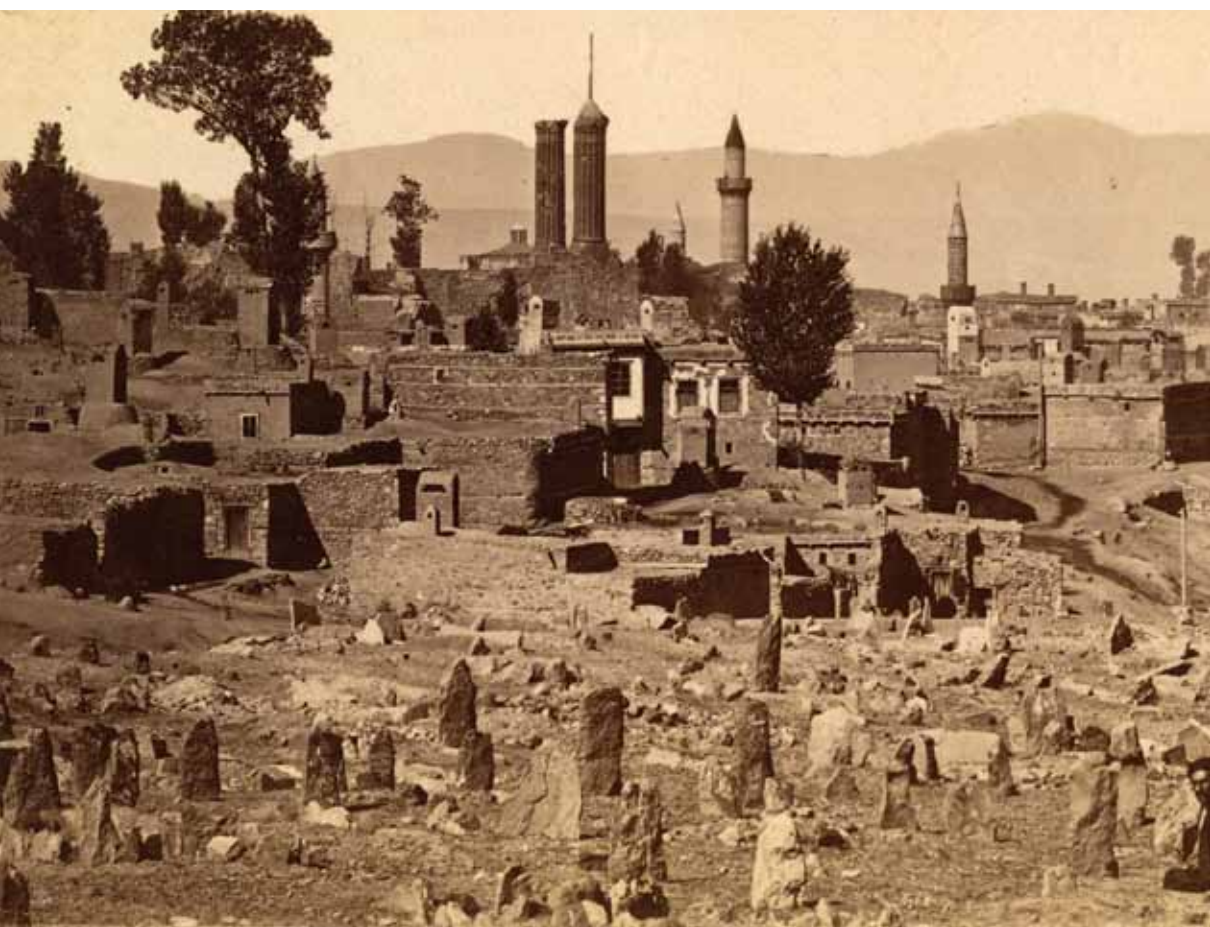
კავკასიის ახმით მთი დაჯავებული ეზურუმის ოსმალური დროშები. მას შემდეგ მუხიკი კ-
პიტანი აღესრულდა კონიშვილი, პირველი მუხიკი ეზურუმის ციხესიმაგრეში. პირდაპირ იმპერატორ-
სიძეს გადასცა წმინდა გიორგის ჯვარი.

ეზერუმის შტურმში თუქესტანის მე-2 და ჯავახის 1-ლი კოჩხელები მონაწილეობდნენ. ეზერუმში ომენბუგის ჯაზათა მე-2 და ციმბიხის ბიოგადები იყო. სულ ოპერაციაში 60 ათასი ადამიანი, 166 საველე მანქანა, 29 ჰაუბიცა და 16 ყუმბახმტყომილი მონაწილეობდა. ეზერუმის შტურმში ათასობით ქართველი იყო ჩართული. შეტევა 11 თებერვლის 14 საათზე საახტრეგიომ ცეცხლით დაიწყო და 16 თებერვლის დღის 5 საათზე ეზერუმის დაცემით დასრულდა.

In the Erzurum storming operation 60 thousand people participated, 166 field cars, 29 howitzers and 16 grenade launchers. Thousands of Georgians were involved in the storm. The attack finished with the fall of Erzurum.



ჯავახისი ახმლის მიუი დაჯავბული ეზერუმის ოსმალური დომუბი. მახცნინდან მეოხი ჯა-
პიტანი აღეუსანდჳ ჯონიამვილი, პიოვლი შვიჭია ეზერუმის ციხესიმაგეში. პიოხადე იმპეჩა-
ტოხმა გადასყა ნმინდა გომიგის ჯვანი.





კავკასიის არმიის მიერ დაპყრობილი ერზურუმი 1915 წ.
Erzurum Castle after the invasion of the Caucasus Army. 1915



ჩობანდედეს (კეზიჩიკის) ხედი, მდინარე არაქსზე 1915 წ.
Chobandede Bridge on the Aras River. 1915

კავკასიის აზიის მიერ დაპყვებული ქალაქი ყარსი 1915 წ

Kars after the invasion of the Caucasus Army. 1915



ქართული საზოგადოების ნაწილი აღაფხიბოვანა 1914 წლის ნოემბერში ნიკოლოზ მეოთხის სტუმრობამ საქართველოში. იმეხეთის თავდაზნაურობის წინამძღოლმა ნიფაჩაძემ მეფეს ქართველ თავდაზნაურობაგან მეზღოღი ჰაზმების შედგენის ნებახიოვა სთხოოვა. ასეე მოხდა. მოჲლე ხანში ქართველმა თავდაზნაურობამ ფიონტზე ოიი ბატალიონი გაგზაუნა ჰოღოვნოჲ ჯანღიეიისა და ჭავჭავაძის სახღლობით. მნიშვნელოვანი ნაწილი მოხალისეე შევიდა "ველეი დიოზიოში".



Part of the Georgian society was fascinated with Nikoloz II's visit to Georgia in November 1914. The leader of Georgian nobility, Nizharadze, requested permission from the King to create groups of militants. Soon, the Georgian nobility sent to the front two battalions under the command of Colonels Jandieri and Chavchavadze. An important number of volunteers went into the "Wild Division".



ქავკასიის ახმით ალემი ქაქაქ ყახსში. 1915 წ
 Caucasian Army Parade in Kars. 1915

ქავკასიის ახმით ალემი ქაქაქ ყახსში. 1915 წ
 Caucasian Army Parade in Kars. 1915



კავკასიის ახმითს ჯღუმი ჭაღაქ ყახსში. 1915 წ

Caucasian Army Parade in Kars. 1915



ქათვერ მსახიომბთა დახი ჭაღაქ ყახსში. 1915 წ

Georgian Theatre Troupe in Kars. 1915





ნიკოლოზ მეოთხე ყახსში. 1915 წ

Nikoloz II in Kars. 1915

ქვემო სარკამისში. 1915 წ

The lower Sarikamis. 1915





Նիկոլոս Թյումիչ պահեստի. 1915 թ

Nikoloz II in Kars. 1915





ნიკოლოზ მეორე ტფილისში. 1914 წ.
Nikoloz II in Tiflis. 1914

კავკასიის სომხის მიერ დაიკავებული ჰასანკალა. 1915 წ.
Hasankala after the invasion of the Caucasus Army. 1915



კავკასიის სომხის მებრძოლები ტაო-კლარჯეთში. 1915 წ.
Soldiers of the Caucasus Army in Tao-Klarjeti. 1915



Կապի խիտვეլների ժառանգություն (ავსტրია)
 Captive Georgians memorial in Eger (Austria)



Յիշվել Թուրքիայի ժամանակ զոհված խիտվելի (Թիֆլիսից) և իր անունով կոչվող խիտվելի (Թիֆլիսից) և իր անունով կոչվող խիտվելի (Թիֆլիսից)
 Georgian doctor, Abraam Tetradze, killed in World War I and his tombstone in the Kukia Cemetery.



ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА. —
Всемирный Почтовый Союз. — Россия.



იმის ქართველი
გმირები

Georgian Heroes of the War





კონსტანტინე აფხაზი (1867-1923) - ქართველი საზოგადო, პოლიტიკური და სამხედრო მოღვაწე, ცხისტელი ახმუის (1916) და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ეროვნული ახმუის (1918) ატილეხიის გენერალ-მაიორი, საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრი (1917-1919), პირველი მსოფლიო ომის წლებში სახელმძღვანელო საატილეხიო ბრძოლას.

Konstantine (Kote) Abkhazi (1867-1923) was a notable Georgian military officer, politician and public figure. He was the General-Major in the National Army of the Democratic Republic of Georgia (1918). Abkhazi commanded an artillery brigade in the First World War.



გივი ივანეს ძე ამილახვარი (1874-1943) - თავადი. 1895 წელს დაასხუდა პაეტო ყოჩპუსი. პირველ მსოფლიო ომში "ველეი დივიზიაში" მსახურობდა. იყო დაღესტანელთა მეოხე ცხენოსანი პოლკის მეთაური. 1916 წელს გამოჩენილი მამაცობისათვის წმინდა გიორგის IV ხაჩისხის ორდენით, 1917 წელს კი გიორგის ხმლით დაჯილდოვდა. იმავე წელს გენერალ მაიორის ჩინი მიიღო. გახდა იცვალა პაჩიზში.

Givi Amilakhvari (1874-1943) was a prince. During World War I, he served in the "Wild Division". In 1917, he received the title of General-Major.

ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე ბახათაშვილი (1865-1932) - ღვთისმშობლის სახელის ქართველი ჯაგდელის გენერალი. პირველ მსოფლიო ომში ჯავახეთის დივიზიით ჩაერთო. 1915 წლის 3 დეკემბერს მან ძველი სპარსეთის დედაქალაქი დაიკავა და ირანის შუაგულში წინსვლისათვის კახგი საფუძველი მოამზადა. გენერალთა ემისიის გზით ქვემოთ მასთან ერთ-ერთ შუამდგომლობაში დაიწერა, რომ შემდგომ ქართველმა გენერალმა ყველა დაიკავა და ირანი თურქეთის მესოპოტამიას მოსწყვიტა. ამ მანქანით ღვთისმშობლის სახელსავე ეწოდება მოწინააღმდეგე სპარსეთიდან გააძევა და ქვეყანა ანტანტის ქვეყნების კონტროლს დაექვემდებარა.

Nikoloz the son of Nikoloz Baratashvili (1865-1932) was a General of the Georgian Cavalry in the Russian Army. He was awarded the title of General of the Cavalry on 8 September 1917. In World War I he was involved in the Caucasian Division.





ვასილ გაბაშვილი (1853-1933) - ქართველი სამხედრო მოღვაწე. იბრძოდა პირველ მსოფლიო ომში და მიენიჭა პოლკოვნიკის სამხედრო ხანგი. 1914 წლის სექტემბრიდან 1915 წლის ივნისამდე იყო ჯავახეთის მოკომანდოლო მეთაური. 1915 წლის 17 მაისს დაჯილდოვდა წმინდა გიორგის IV ხარისხის ორდენით. 1915 წლის ივნისიდან 1916 წლის აგვისტომდე იყო ჯავახეთის გენერალ-ლეიტენანტის მეთაური. 1916-1917 წლებში იყო თბილისის სამხედრო კომენდანტი.

Vasily Gabashvili (1853-1933) was a Georgian military commander in the service of the Democratic Republic of Georgia. He fought in the First World War and received the military rank of Colonel. By the order of 17 May 1915, he was awarded the IV Rank Order of Saint George.



კონსტანტინე ლევანის ძე გელოვანი (1873 -1932) - თავადი, ქართველი სამხედრო მოღვაწე. გაიყარა დაიწყო ლიბგენადეხთა უჩვენის ჰოლცში. დაამთავრა იუნკერთა თბილისის სასწავლებელი. პირველი მსოფლიო ომის დროს იბრძოდა ჩხილი დასავლეთის ფრონტზე. 1914 წლის 24 ნოემბერს სოფელ ჩუიუკოვინასთან აფეთქებულმა ყუმბარამ ჯანსუღი მოაღებინა, მიუხედავად ამისა, ბიძოდა გააგებდა. ამ ბიძოდაში "გამოჩენილი გმირობისა და მამაცობისათვის" 1914 წლის 15 მაისს დაჯილდოვდა წმინდა გიორგის IV ხაზისხის ორდენით. ასევე მიენიჭა შემდეგი ორდენები: წმინდა ანას მეოთხე ხაზისხის, წმინდა ანას მეოთხე ხაზისხის ხმლით (9.09.1915), წმინდა ანას მესამე ხაზისხის ხმლით და ბადით (11.03.1915), წმინდა გიორგის მეოთხე ხაზისხის (14.05.1915), წმინდა ვლადიმერის მეოთხე ხაზისხის ხმლით და ბადით (30.05.1915), წმინდა სტანისლავის მეოთხე ხაზისხის 1915 წლის 25 აგვისტოს ბიუტანეთის მეფის გეორგი V-ის მიერ დაჯილდოვდა ორდენით "გამოჩენილი ღვანისათვის" "D.S.O" (ეს ჯილდო იუსტიციის იმპერიაში სულ სამეფომე ადამიანს გადაეცა). 1915 წელს დაიჭრა, გამოჯანმრთელებსთანავე 1916 წლის იანვარში დაბრუნდა ფრონტზე.

Konstantine a son of Levan Gelovani (1873 - 1932) was a prince, Georgian military officer and a Colonel. During World War I, he fought on the North-West front. On 15 May 1914, Gelovani was awarded the IV Rank Order of Saint George. On 25 August 1915, was awarded the "D.S.O" order by the King of the United Kingdom George V.



ვარლამ ლევანის ძე გელოვანი (1878-1915) – ქუთაისის გუბერნიიდან აიხიეს
იუსტიციის იმპერიის მე-4 სახელმწიფო სათათბიროს წევრად. 1912 წელს მან
ქართველთაგან პირველმა სახელმწიფო სათათბიროში მოითხოვა საქართველოს
ავტონომია. პირველი მსოფლიო ომის დროს იბრძოდა გეიმანურ ფრონტზე, იმ-
გოიჯ სანიტარული ჯარის ხელმძღვანელი. 1915 წლის დანაწიების გადასახლება
ქაჯასიის ფრონტზე, რუსეთში შეეყარა კიდე და გახდა 1915 წლის 22
თებერვალს. დაჯილდოვდა წმ.გიორგის მედლით და წითელი ჯვრის წახივნების
ნიშნით (1914 წ)

Varlam a son of Levan Gelovani (1878-1915) fought as a leader of the Sanitation Squad
during World War I. In 1912, he was the first Georgian to demand the autonomy of Georgia
in the Russian State Assembly. Was awarded the order of Saint George and Red Cross
honors mark (1914).



ნამონოლია- კონსტანტინე გელოვანი, მხიცხნივ მეოხე ხიგში მეულე, საშა გამიხეელი
Konstantine Gelovani is laying, in the second row on the left is his wife Sasha Gamrekeli



კონსტანტინე გელოვანი სხვა ოფიცებთან ერთად სტუმრად ნიკოლოზ II-სთან "ცარსკოე სელოში"
Konstantine Gelovani with officers visiting with Nikoloz II in "Tsarskoye Selo"



მეოხე რიგში, მსხვერდნად მეოთხე ზის კონსტანტინე გელოვანი
In the second row, the Fourth on the right is a seated Konstantine Gelovani



იუსტიციის იმპერატორის ადვოკატის (მედიკალი, მანქანის მფლობელი) პირველი ოფისი (მედიკალი, მანქანის მფლობელი) პირველი კაბინა (მედიკალი მანქანის მფლობელი) სტუმრის დაჭრილი კონსტანტინე გელოვანთან (მედიკალი მანქანის მფლობელი)



Russian Empress Alexandra (in the second row, the fifth on the left), Princess Olga (in the second row, third on the left), Princess Tatiana (in the second row, seventh on the left) visiting wounded Konstantine Gelovani (in the second row, sixth on the left)



გიორგი ასლანის ძე გელოვანი (1895-1941) - პოეტი. სწავლობდა პეტერბურგის უნივერსიტეტში. 19 წლის ასაკში მონაწილეობა მიიღო პირველ მსოფლიო ომში. იბრძოდა კავკასიის ფრონტზე. 1921 წელს ხელმძღვანელობდა ჯარს, რომელმაც გაათავისუფლა წინააღმდეგობა გაუწია მე-11 წითელი არმიის შემოჭრას საქართველოში. გაიღივრა პატიმრობაში.

George Gelovani (1895-1941) was a Lieutenant who studied at the St. Petersburg Cadet Corps. A young 19 years old Gelovani fought in World War I on the Caucasus front.



კირილ ზდანევიჩი (1892-1969) - პოლონელი ნახაზმშობის ქართველი მხატვარი ფუტურისტი, ნიგნების ილუსტრატორი, თეატრალური დიზაინერი. 1914 წლის მაისში გაიწვიეს ჩეხოსლოვაკეთის ფრონტზე. იყო წმინდა გიორგის ორდენის კავალერი

Kirill Zdanevich (1892-1969) was a Georgian modern graphic artist, theatre painter and one of the founders of Georgian Cubism-Futurism. Zdanevich was originally from Poland. In May 1914 he was called up to the North-Western Front. Kirill Zdanevich was awarded the order of Saint George.



უჩა დადიანი (1875-1932) - ქართველი თავადი, სამეგრელოს მთავრის დავით დადიანის ძმისშვილი. ჰიხვედ მსოფლიო ომში ჰიხველი ჯავახიუხი, იგივე "ველეხი ღივიზიის", ჩეჩენთა ცხენოსანი ჰოლეის ასმეთაჟიის ხანგში მონანდელობდა, გამოჩენილი მამაცობისათვის ნმინდა გიოხგის II ხაიისხის ოხდენი მიიღო. 1916 ნელს ტხაჰეზუნდისა და ეხიზეხუმის ოჰეხაცეებშიც მონანდელობდა

Ucha Dadiani (1875-1932) was a Georgian prince. From his early years, Dadiani served in the personal guards of the Russian Emperor. During World War I he fought in the "Wild Division". For his bravery, he was awarded the II Rank Order of Saint George.





აღეჟსანდჱე ნიკოლოზის ძე ეხისტავი (1873-1955) - ქართველი სამხედრო მოღვაწე. პირველი მსოფლიო ომის დროს თავი გამოიჩინა გეიმანიის ფრონტზე და დაჯილდოვდა წმინდა გიორგის IV ხაჩისხის ორდენით (10.11.1914), წმინდა გიორგის ოქროს სმლით (1915) და წმინდა ანას I ხაჩისხის სმლებიანი ორდენით, ამასთანავე მიიღო გენერალ-მაიორის წოდება და მისი უდიდებულესობის ამაღალი ჩაიხიცხა. მეთაურობდა ქავალეჩახიდის ჰოლეს, გვახილის ქავალეჩიის ბიგადეს, დივიზიას. 1917 წელს აგვისტოში დაინიშნა ქავკასიის მე-3 არმიის კოჩხუის მეთაუხად და მიიღო გენერალ-ლეიტენანტის ჩინი.

Alexander Eristoff (1873-1955) was a Georgian military officer. During World War I he distinguished himself on the German Front and was awarded the IV Rank Order of Saint George.

გიორგი (გიგუშა) ნიკოლოზის ძე ეხისტავი (1875-1947) - პირველი მსოფლიო ომში ფრონტის ხაზზე დიქჩა, გამოჩენილი მამაცობისათვის დაჯილდოვდა წმინდა ვლადიმირის IV და III ხაჩისხის სმლებიანი ორდენებით. იყო სპატიო ლეგიონის წევრი. 1917 წელს მიენიჭა გენერალ-მაიორის წოდება.

George, son of Nikoloz Eristoff (1875-1947) was a Staff-Rittmeister (Cavalry Captain) and a General-Major of the Georgian Army. He was wounded on the front line and for his bravery was awarded the III and IV Rank Orders of Saint Vladimir.





დავით ჯავრიშვილი ძე ჯავრიშვილი (1894-1971) - ცნობილი ბალეტმასტერი, ქოროგრაფი, სპორტული საზოგადოება "შევარდენი" ერთ-ერთი ფუძემდებელი. 1914 წელს თბილისის გიმნაზიის დამთავრებისთანავე ჩაიხილვა თბილისის სამხედრო სასწავლებელში, რომლის დამთავრების შემდეგ გაინიშეს პირველ მსოფლიო ომში. იგი წახმადებოდა იბრძოდა კავკასიის ფრონტზე.

David Javrišvili (1894-1971) was a famous Georgian ballet master and choreographer, one of the founders of the sports society "Shevardeni". After finishing the Tbilisi Military Institute, he was sent to the Caucasus Front in World War I.

ვალერიან თევზაძე (1892-1985) - ქართველი მოციქუი, საქართველოს და პოლონეთის სამხედრო მოღვაწე. 1914 წელს დაამთავრა თბილისის სამხედრო სასწავლებელი. პირველი მსოფლიო ომის დროს კავკასიის თევზაძე მსახურობდა რუსეთის არმიის კავკასიის მხედრეთა მე-8 პოლკში, სადაც, ქართველ ჯარისკაცთა შორის წერა-კითხვის გავრცელებას უწყობდა ხელს.

Valerian Tevzadze (1892-1985) was a Georgian military officer in the service of Georgia and Poland. In 1914, he finished Tbilisi Military School. During World War I, Captain Tevzadze served in the 8th regiment of Caucasian Riflemen of the Russian Army, where he spread reading and writing skills amongst the Georgian soldiers.





ტახას დავითის ძე ვაშაკიძე (1876 -1937) - ქათვე-
ლი სამხედრო მოღვაწე, გენერალ-მაიორი. მონაწილე-
ობდა პირველ მსოფლიო ომში. განსაკუთრებით
გამოიჩინა თავი საზღვარის ბრძოლაში. 22 დეკემ-
ბრის ჯაპიტანმა ვაშაკიძემ წაიმოედგენდა ხისკიანი,
შეიძლება ითქვას, თავხედური მანევრი განახორციელა,
მან ომ ნაწილად გაჰყო თავისი ასეული. პირველი და-
წყალობით შემდგომად მოუახა ზეზიდან მტრის და
პოზიციიდან უკანდასახევი ერთდროით ბილივი გადაუ-
ჭია. მეორე დანაყოფი კი უშუალოდ თავისი მეთაუ-
რობით სწრაფი მარშით დაძა თუქთა მტაბისკენ და
ოლივე მიმართულებით ერთდროულად გაუხსნა ცეცხლი
ხეობაში მომწყვდურე ოსჯი უფრო მხავარისკომთან
მონინააღმდეგეს, რომელსაც თოვლის სქელი საფარის
გამო გადაადგილება უჭირდა, დანებების გახდა სხვა
გამოსავალი აღაჲ დაჩრა. ჯაპიტანმა ვაშაკიძემ ყველ
იგდო მე-9 კომპანის მეთაური ისხან-ფაშა, სამი დი-
ვიზიის მეთაური თავიანთი მტაბებითუქთ, 107 სხ-
ვადასხვა ხანგის ოფიცერი, სამედიცინო პეხსონანი,
2000-ზე მეტი ასევი თოფ-იახალით, 8 ზახბაზანი
და 24 ყვვიამფრევი, ვახნები, ბანაჲ, ჰოსპიტალი,
ცხენები, მოლები და ა.შ. საუმახისი იყო თუქთა
მხიდან ოდნავი შეეჭვებაჲ კი და მთელი ავანტიურა
ჩაიშლებოდა "მათ რომ სცოდნოდათ, ჩამდენი ვიყავით
სინამდვილეში, ჯობებით თავისუფლად გამოგვიუკავდ-
ნენ ცყიდან ცელქობის გამო" - ილონილად შემინაჲდა
მოგვიანებით თავის მოგონებებში საზღვარის ბრი-
გი. მან ყველბი მტაბში წაასხა და ხელსა ჯახის გამო-
ნებულ მეთაურს ჩააბახა. ოდესაც ერთ-ერთმა თუქმა
გენერალმა ვაშაკიძის მანევრის შესახებ გაიგო, გა-
ბიზებულმა დაიყვირა "ლმეითმა დაღახეოს შაითან-
ჯაპიტანი". მას შემდეგ ტახას ვაშაკიძეს მეტსახელად
"ეშმაკ" ანუ "შაითან ჯაპიტანს" ეძახდნენ. 1915 წელს
ვაშაკიძეს მიენიჭა პოლკოვნიკის წოდება და წმინდა
გიორგის, წმინდა სტანისლავისა და წმინდა ანას ორ-
დენები. 1918 წელს ჩაგა დამოუკიდებელი საქათვე-
ლის სამხედრო სამსახეში და მიიღო გენერალ-მაიო-
რის წოდება.

Taras Vashakidze (1876-1937) was a Georgian mili-
tary officer and a General-Major who participated in the
First World War. He especially distinguished himself in
the battle of Sarikamish (1914-1915). Captain Vashak-
idze took the Ottoman Army Corps Commander, Ishak
Pasha, and his 2000 entire staff prisoners with just 100
soldiers. For this great victory, Turks called him the
"Captain Seytan (devil in Turkey)". In 1915, he received
the rank of Colonel and the orders of Saint George,
Saint Stanislav and Saint Anna.



გიორგი მაზნიაშვილი (1870-1937) - ქართველი მხედართმთავარი, გენერალი. თბილისის ოლქის გენერალ-გუბერნატორი, საქართველო-სომხეთის ომის მთავახსახდარი. ახალციხისა და ახალქალაქის გენერალ-გუბერნატორი, თბილისის გახიზმონის მეთაური. პირველ მსოფლიო ომში მაზნიაშვილი იბრძოდა დასავლეთის ფრონტზე. დაიჭრა ვაშაყასთან.

George Mazniashvili (1870-1937) was a Georgian military leader, general, general-governor of Tbilisi district and a commander-in-chief in the Georgia-Armenia War. Mazniashvili was also a general-governor of Akhaltsikhe and Akhalkalaki towns and Commander of the Tbilisi garrison. In World War I he fought on the Western Front and was wounded near Warsaw.



ლეო კერესელიძე (1885-1943) - ქართველი სამხედრო და პოლიტიკური მოღვაწე, ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ერთ-ერთი ლიდერი, გენერალი. 1913-14 წლებში თანახედულობდა ენევეში გამომავალ გაზეთს "თავისუფალი საქართველო", რომლის დამფუძნებელი მისი ძმა გიორგი კერესელიძე იყო. იმავე პერიოდში მეცნიერ მიხეილ ნეხუტელთან ერთად სათავეში ჩაუდგა "საქართველოს გათავისუფლების კომიტეტს", რომელმაც პირველი მსოფლიო ომის დანაშაულის შემდეგ ბეჩინში დაიწყო ბრძოლა. აქ კერესელიძე თანამშრომლობდა "ქართულ გაზეთში" და მონაწილეობდა "ქართული ლეგიონის" ჩამოყალიბებაში. ეს შენაერთი, რომელმაც სათავეში თვითონვე ჩაუდგა, განთავსდა ოსმალეთ-თურქეთის კავკასიის ფრონტზე. იგი მოქმედებდა, როგორც განცალკევებულ მხარისთვის სამხედრო შენაერთი გეიმანლისა და ოსმალეთის სამხედრო ხელმძღვანელობის კონსტანტინოპოლში. კერესელიძემ ლეგიონი დაზავებით და მარტოდა ქართველებით შეავსო და განახორციელა სამხედრო ღირსება აქაში, ხოლო სერიოზული საფრთხე შეუქმნა თურქ კომუნიზაციებს ბათუმის მისადგომებთან. მოგვიანებით, ოსმალეთის სახელმძღვანელო უთანხმოების გამო ლეგიონი ფაქტობრივად დაშალა, მაგრამ კერესელიძე განაგრძობდა ღირსების აქტების მოწყობას თურქეთის სიღრმის წინააღმდეგ. 1914 წლის 14 სექტემბერს, ლეო კერესელიძისა და კონსტანტინოპოლში გეიმანლის ექვსი ბაიონი ვანგენშიმთან შეხვედრისას გაიქცა, თუ როგორც გამოიყენებოდა გეიმანლის თვითონ დანაშაული საქართველოს საზღვრები. ექვსი პირი ბრძოლა იტყობდა, რომ მომავალ სამშვიდობო მოლაპარაკებაზე გეიმანია მხარს დაუჭირდა საქართველოს დამოუკიდებლობას და მის შემადგენლობაში შევიდოდა: აფხაზეთი, სამეგრელო, სამხრეთ-დასავლეთი, სვანეთი, ერზურუმი, ქუთაისისა და თბილისის გუბერნიები, ზაქათალი, ბათუმი.

Leo Kereselidze (1885-1944) was a Georgian military figure and politician. Following the start of World War I, he settled in Berlin where he began working for the newspaper "Kartuli Gazeti" (Georgian Newspaper). Kereselidze led a military unit of Georgian volunteers, the Georgian Legion, which fought on the German side and was transferred to the Ottoman-Russian Caucasus Front. He filled the legion with Laz people and Muslim Georgians and carried out a raid in Adjara, thereby threatening the Russian Communications near Batumi. Later, he was promoted to General-Major, but the Legion was disbanded due to his disagreement with the Ottoman government, but Kereselidze continued staging subversions against the Russian troops. After the collapse of the Russian armies in the Caucasus and the proclamation of Georgian independence in May 1918, Kereselidze was able to return to his own country and then help create national army divisions. After the Red Army invasion of Georgia, Kereselidze emigrated.



დავით სამსონის ძე კლდიაშვილი (1862-1931) - საქართველოს სახალხო მწერალი. მეფის ღვთისმეტყველის ახმით მოდიოდა. 1915 წელს მოზიარდა გაიწვიეს ჯავახის ფრონტზე. მსახურობდა ღვთისმეტყველის კუთვნილებაზე, განსაუბრებელ ყუბაღზე იწინადა დღიურიანი ქანთი მოსახლეობის მიმართ.

Davit Kldiashvili (1862-1931) was a Georgian people's writer. In the 1915 mobilization he was called up to the Ottoman Front. Due to his helping the Chans resettle in Turkey, he was expecting a trial, but the Russian Revolution of 1917 helped him and he was able to return to his native village.

გიორგი თუხაშელი (1891-1937) - ქართველი სამხედრო მოღვაწე. მსახურობდა ღვთისმეტყველის იმპერიის ახმით, შემდეგ საქართველოს დემოკრატიული ღვთისმეტყველის სახალხო გვარდიაში (პოლკოვნიკი). 1918 წლიდან იყო აფხაზეთში ბოლშევიკური ანგარიშის ჩანაწერის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი.

George Tukhareli (1891-1937) was a Georgian military officer in the service of the Russian Empire and later Democratic Republic of Georgia as a Colonel. From 1918 he was one of the leaders repressing the Bolshevik insurgency in Abkhazia.





ქაქუცა ჩოლოყაშვილი (1888-1930) - ქართველი სამხედრო მოღვაწე, ჰოლოკოშტი. საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის თავდაცვის მინისტრის მოადგილე. პირველი მსოფლიო ომის დროს თავი გამოიჩინა საზოგადოების ბიძოლაში. ცნესიმაგზე "აწივის ბედესთან", დიქია. ამ ბიძოლაში ჩადენილი გმირობისთვის ის ოქროს ხმლით დაჯილდოვს. განუქნების შემდეგ, 1915 წელს, ქაქუცა ახადდასხებულ საქართველოს ცხროსანთა საზმში ჩაენია, ხომელიც ნიქოლოზ ბახათაშვილის ხელმძღვანელობით სპახსეთში იბიძოდა. საზმმა ნახმატებელი ხილი განახოციედა და მესოპოტამიის უდაბნოს გავლით შეუუქიდა ბილტანეთის ახიას.

Kakutsa Cholokashvili (1888-1930) was a Georgian nobleman and military commander, regarded as a National Hero of Georgia. With the outbreak of World War I in 1914, he was transferred to the Caucasus Front. During the Battle of Sarikamish in December 1914, he commanded a cavalry squadron within the corps led by General Gabashvili and distinguished himself by capturing and defending the strategic "Eagle's Nest" against an overwhelming number of Ottoman troops.

ილია ჩოლოყაშვილი (1886-1915) - 1915 წლის 9 სექტემბრის ბეროქსიაში, სოფელ ბახანციში მტრის ოლი ტყვიამფიქვევის გააფთხებულ წინააღმდეგობას შეხვდა. თავადი ჩოლოყაშვილი ახ დაიბნა, ის შეძახილით - "ვამა" - სანგხიდან ამოხტა და თავის ასეულთან უთად პილდა-პილ მტრისაყენ დაიძია. მან პილველმა მიიბიბნა გუხმანელებს ტყვიამფიქვევთან და ხელჩახოულ ბიძოლაში ჩაება, მალევე ხელთ იგრო საყეცხლე წეხილი, მოწინააღმდეგე შეეხია და გაიქცა. ამ ოპეჩაციის დროს ჩოლოყაშვილის საზმმა 6 ადამიანი დაატყვევა, გაანადგუა 2 ოფიციერი და 15 დაბალი წინის სამხედრო. იმავე წლის 11 ან 12 სექტემბრის, ლამით, თავადი ჩოლოყაშვილი სოფელ ბახანცისთან სასიკვდილოდ დაქიეს, გახდაიყვარა ღახახეთში, ის წმინდა გიოგის IV სახისხის ოფენით სიკვდილის შემდეგ დააქილდოვს.

Ilia Cholokashvili (?-1915) was named a Commander of the Seneni 303 Infantry in World War I. On the front line he was wounded and died in an infirmary. Cholokashvili was awarded the IV Rank Order of Saint George after death.





გიორგი მიხეილის ძე ფურცელაძე (1866-1924) - ქართველი სამხედრო მოღვაწე, გენერალ-მაიორი, ბათუმის სამხედრო ჯომენდანტი და თუჩქეთთან საზღვრის გამაგებების შტაბის უფროსი. პირველი მსოფლიო ომის დროს მეთაურობდა შივანის 84-ე ქვეით ჰოლეს. 1916 წელს მიენიჭა გენერალ-მაიორის წოდება. 1918 წლიდან მსახურობდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის არმიაში.

George Purtseladze (1866-1924) was a Georgian military officer, General-Major, Military Commandant of Batumi and Chief of Staff, strengthening the border with Turkey. During the First World War he commanded the 84th Infantry Regiment of Shirvan. In 1916, he received the title of General-Major and from 1918 he served in the army of the Democratic Republic of Georgia.

ილია ოდიშელიძე (1865-1925) - ქართველი სამხედრო და პოლიტიკური მოღვაწე. ილია ოდიშელიძეს 1914 წლის 11 ოქტომბერს გენერალ-ლეიტენანტის წოდება მიენიჭა და პირველი მსოფლიო ომის ფრონტზე გაიგზავნა. 25 ოქტომბერს ოდიშელიძე იღებს წმინდა ანას I ხარისხის ორდენს ხმლებით. 1917 წლის 12 სექტემბრიდან 9 ოქტომბრამდე ოდიშელიძე დასავლეთის ფრონტზე მოქმედი მე-3 არმიის სახდელი იყო. 1917 წლის 2 ოქტომბერს გენერალ-ლეიტენანტი ილია ოდიშელიძე კავკასიის არმიის სახდელი გახდა.

Ilia Odishelidze (1865-1925) was a Georgian military officer and politician. On 11 October 1914, he received the title of Lieutenant-General and was sent to the First World War front. On 13 October, Odishelidze was appointed the 10th Army Staff Commander on the north-western front. On 2 October, 1917, he was appointed the Commander-in-Chief of the Caucasus Army. In winter of 1918, Ilia Odishelidze became a Deputy Military Minister of the Transcaucasian Republic.



გიორგი კვინიტაძე (ნამდვ. გვარს - ჩოქოვანი) (1874-1970) - ქართველი სამხედრო მოღვაწე, გენერალი. პირველი მსოფლიო ომის დროს, 1916 წელს, კვინიტაძეს მიენიჭა იმპერატორის ახმდის ორდენის IV ხარისხის სახით სამხედრო წოდება და დაინიშნა ყავკასიის ახლადშექმნილი მე-4 მხედრული დივიზიის მეთაურად. იგი აქტიურად მონაწილეობდა აზერბაიჯანის (ქუზუდუგის) დროს აღებაში, ხოსთისა და დიდი-ოზურის მიმართ. 1917 წლის იანვარში კვინიტაძე გენერალ-მაიორის წოდებით შეხვდა.

George Kvinitadze (1874-1970) – was a Georgian military commander who rose from an officer in the Imperial Russian army to Commander-in-Chief of the Democratic Republic of Georgia. During the First World War, in 1916, Kvinitadze was promoted to Colonel and appointed a Chief of Staff of the 4th Caucasian Rifle Division. He actively participated in the process of taking the Erzurum Castle and was awarded the IV Rank Order of Saint George. By the Russian Revolution of 1917, Kvinitadze was already a General-Major.



გენერალ-მაიორი ზაქარია ალექსანდრეს ძე მდივანი (1867-1933) ფრონტის ხაზზე. ოლთი.
General-Major Zakharía Mdivani (1867-1933) on the front line. Oltu.



ირაკლი ბესარიონის ძე ცაგური (?-1969)
- ჰოლმონი. კავკასიის საარტილერიო დი-
ვიზიონის ოფიცერი. პირველ მსოფლიო ომში
1917 წელს დაჯილდოვდა წმინდა გიორგის
ხმლით, 1918 წელს კი წმინდა გიორგის IV
ხარისხის ორდენით.

Irakli Tsaguria (?-1969) was a Colonel and
officer of the Caucasus Artillery Division. In
1917, World War I, he was awarded the St.
George's Sword, and the same year received
the IV Rank Order of Saint George.

ევგენი სიმონის ძე იმნაძე (1875-1944)
- იუსუთის იმპერიის გენერალური შტაბის გენ-
ერალ-მაიორი. პირველ მსოფლიო ომში ფე-
ლანთა 50-ე დივიზიის მეთაურის ხანგში
დაჯილდოვდა წმინდა გიორგის ხმლით.

Eugene Imnadze (1875-1944) was a Gen-
eral-Major of the Russian Empire's General
Staff. During World War I, in the rank of a
Commander of the 50th Infantry Division, he
was awarded the St. George's Sword.



დათიკო სეხნიაშვილი- ატანის გმირი, მფრინავი
Datiko Sekhniashvili – hero of Ardahan, pilot.





ბენეჩლი ბოჩი ყაზბეგი ოჯახთან ერთად
General George Kasbegi with his family

გაზეთ "ცნობის ფურცლის" ინფორმაციით ბენეჩლმა გიოჩგი ყაზბეგმა ომში სამი შვილი დაჟახა "ნიკოლოზი - ჩოტმისტი, გიოჩგის პირველი შვილი, თათართა ჰორეის უფროსის ადუტანტი, ჯახატებში მოკლული 1915 წლის 16 იანვარს, გადმოსვენეს ყაზბეგში. აღესანდჳ გიოჩგის მეოხე შვილი, ჰორე-ჰორეოვნიკი უკუაღორ დაიჟახა ომდთნა ბჰძოლის დჰოს, აჰ ოცინ ცოცხალია თუ მჳდჰი. კონსტანტინე- გიოჩგის მესამე შვილი, ჯაპიტანი, მსახჳებდა სჰჳინისგზო ბატალიონში, ავტომობილის გადბჳუნების დჰოს დაიღჳა 1915 წლის 14 თიბათჳს"

According to the newspaper "Tsnobis Pirtseli" (Notice Paper) General George Kasbegi lost three sons in the war: "Nikoloz, the first son of George, a Chief Adjutant of the Tatars Regiment, was killed in the Carpathian Mountains on 16 January 1915. Alexander, the second son of George was a Lieutenant Colonel, lost without a trace. Konstantine, the third son of George was a Captain serving in the Railway Battalion. In 1915 was killed as a result of a vehicle accident.

ԲՈՅՈՑԻՆ ԵՐԱՅԻՆ ՅՏԻՆՑՅՈՒՆ ԿԱՅՏԵՆՆ ԳԻՄՆԵՇՅ. 1914 Յ.
 ԲԱՅՈՑ ԵՐԱՅԻՆ ՅՏԻՆՑՅՈՒՆ ԵՅԻՆ ԳԻՄՆԵՇՅ
 A Priest, Dimitri Vardiasvili on the Caucasus Front. 1914. A
 letter by Dimitri Vardiasvili from the front.

[illegible]

სომხების ციხე. თუჩქეთი. 1915 წ

Hojabi Castle, Turkey, 1915



ჰასან ყადს ციხე. თუჩქეთი. 1915 წ

Hasankala Castle, Turkey, 1915





ნინო ზაქაჩიას ასული ჯორჯაძე (1884-1968). მან თბილისში, მიხეილის საავადმყოფოში მოწყალების დის კურსები გაიარა, წითელი ჯვრის საერთაშორისო ორგანიზაციის წევრი გახდა და 1914 წელს, მოხალისედ წავიდა კავკასიის ფრონტზე. თან წაიღო თავისი განუყვანი "კოდაკის" ფილმის ფოტოაპარატი. ომის ყველა დღე სწორედ ამ ფოტოაპარატზე შემოინახა. ფრონტის ამბები ყო მის დღიურს შემოჰწერდა. ეს ახის საზოგადოების, ყახისის, ანისის, კახა-ჯამისის, ნახის თუ ანის-ყადას გაცოცხლებული ისტორია. ნინო ჯორჯაძის მიერ გადაღებული ფოტოები ამჟამად აღქსანდრე ბაგრატიონისა და თამარ ღოთბაგრატიონის ოჯახში ინახება.

Nino Jorjadze (1884-1968) finished relief sister courses at the Saint Mikhail Hospital. Thereafter, she became a member of the International Organization "Red Cross" and in 1914 went as a volunteer to the Caucasus Front, taking the inseparable camera "Kodak" with her. Her pictures reflected front line stories, histories of Sarikamish, Kars, Ani, and more. Nowadays, the photos of Nino Jorjadze are kept in the families of Alexander Bagrationi and Tamar Lortkipanidze.



ინგლისელი დაჯავშნილი ავტომობილებების ჩაზმის მონაწილეები. ნ.ჯორჯაძის ფოტო
 Officers of English Armored Vehicles Detachment. Photo by N. Jorjadze

английский броневой автомобильный отряд.

ხნისი ქოვებითი მთავრობის დეკლარაცია. ნ.ჯორჯაძის ფოტო
 Khnisi. Declaration of the Provisional Government. Photo by N. Jorjadze



Декларация времен. правительства. Тбилиси 7/IV 1917г.



3" ქალაქის მფარველი
 1886 წელს იქნა დატანილი. 1918
 წელს იმერეთის მფარველი
 ამის შემდეგ, 1918 წელს
 ჩაიბრუნა 1918 წელს
 8 (8) ივნისს დაიღუპა
 (44), ხოლო მისი
 მემკვიდრეობა 1918 წელს
 ჩააგდეს ვერსალის
 სასახლეში. 1918 წელს
 მისი გარდაცვალების
 შესახებ დაწერილი
 დოკუმენტი. 1918 წელს
 და დაკრძალა
 1918 წელს დაკრძალა.

ენგელ-ოფიცერი პოპილე გოგოშიძე. წმინდა
 გიორგის ჯვრის კავალერი, 1918 წელს იბრძოდა
 თურქების წინააღმდეგ მდინარე ჩოლოქთან

Officer Popile Gorgoshidze. Knight of Saint
 George Cross. In 1918 he fought against
 Turks near the River Choloki



ალექსი ბაიდარაშვილი. ფოტო გადაღებულია
 1 მსოფლიო ომში გამგზავნების წინ. გამო-
 ჩენილი მამაცობისათვის დაჯილდოვებულია
 გიორგის ჯვრით

Alexi Baidarashvili. Photo taken before
 leaving for war

ბახნაბ გუჯაბიძე. (მარჯვნიდან პირველი). ფოტო
გადაღებულია I მსოფლიო ომში გამგზავების წინ



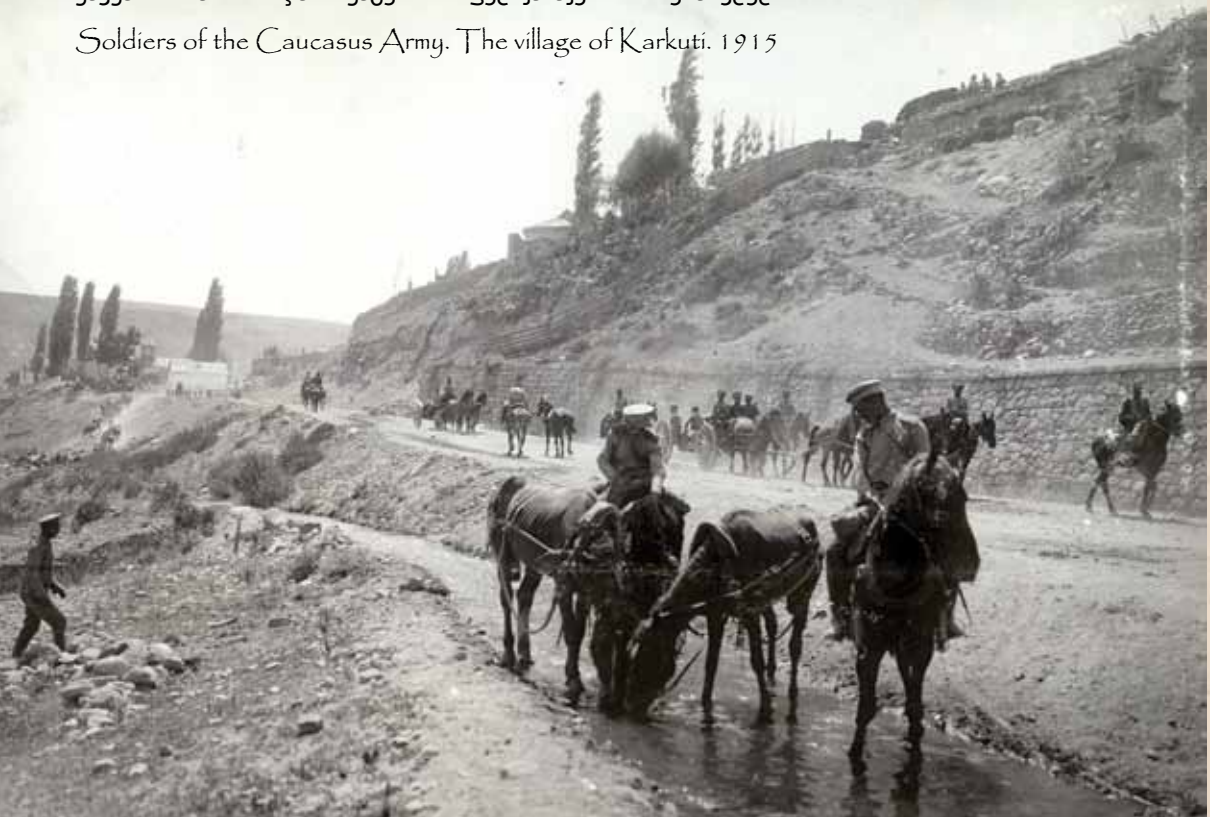
Barnab Gujabadze (first on the right). Photo taken
before leaving for war

ქართველი ჯარისკაცები კავკასიის ფრონტზე
Georgian soldiers on the Caucasus Front





ავჯანსიის ახმლის ჯახისჯაცები სოფელ ქახაქუთის მესასვლელში. 1915 წ
 Soldiers of the Caucasus Army. The village of Karkuti. 1915





მე-16 გენდარმთა მებრძოლთა პოლკის
პირველი რეგენტი კასრადზე

Warrant Officer Kasradze from the 16
Grenadier Regiment of Mingrelians

ახმედ დევიძე - ქართველი ლეგიონერი.
პირველ მსოფლიო ომში იბრძოდა
გერმანია-ოსმალეთის მხარეს

Ahmed Devidze - Georgian Le-
gionnaire who fought on the side of
Germany-Turkey during World War I



WHOM ADDRESSED

OVERDUE
TRAINS

ქართველი ჯარისკაცი ჩემთან
ქოქია (მამიკონიდან პიჩხელი).
აღმოსავლეთის ფრონტი

Georgian Soldier Rodion
Qorqia (standing first on the
right) on the Eastern Front.
Samara. 1917



პეტეჩე ქავთარაძე (მამიკონიდან
პიჩხელი) პიჩხელ მსოფლიო ომში
გამგზავნიდან წინ ეპისკოპოსს
ყილიონ II-სთან ერთად

Catholicos-Patriarch of Geor-
gia, Kirion II, and Georgian
soldier Petre Kavtaradze (first
on the right) before leaving for
war



TRANSFER

WESO, NEV.

BEING AND TRANSFERRED BY THE OPERATOR
ON DATE AND AT TIME NOTED

SIGNATURES OF

OPERATOR RELIEVING

ვალერიან ფაჩხვალაძე (მუმი
ხიგში მახვნიდან პიხელი)
თანამებძოლებთან ერთად.
1914 წ.

Georgian soldier, Valerian
Partskhaladze (is sitting
first on the right) with his
brothers-in-arms



კანელიკე გოგუაძე. ფოტო
გადაღებულია I მსოფლიო ომში
გამგზავნის წინ.

Kanelike Gogvadze. Photo taken
before leaving for war.



ვალერიან მატკავა. I მსოფლიო ომში
დაჯილდოვდა გიორგის ხმელთა და
მედიით

Valerian Matkava. In World War I he
was awarded the Saint George Cross
and Medal

სიღაბანიდან ტიფლისში ჩამოსანილი ზახაზანები.
Aircraft guns brought from Ardagan to Tbilisi



კავკასიის არმიის ჯარისკაცები ჰასან-ყალაში. 1915 წ.
Soldiers of the Caucasus Army in Hasankala. 1915

რევაზ გაბაშვილი ქალიშვილთან ერთად

Revaz Gabashvili with his daughter



რევაზ გაბაშვილის მოგონება « საიდუმლო ოპერაცია »

1915 წლის დასაწყისში რუსეთის იმპერიის სამხედრო მინისტრმა ვასილ ლუბოცკის და შტაბის მეთაურის დოკუმენტაცია ჩააბარა და ამერიკის შეერთებული შტატებისკენ გაისტუმრა, სადაც მას ამერიკელი მენაშეებლობის 15 მილიონი ოქროს მანეთის ლიხეულების ქვები და სპეციალური უნდა შეეკეთათ. მგზავლობის მასშტაბი სტოკჰოლმზე გადიოდა, სადაც რუსეთის იმპერიის ქაზიერ ჩინოვნიკს გიორგი მაჩაბელი ელოდა. ვასილ ლუბოცკის მაჩაბელი, სტოკჰოლმის ერთ-ერთ ფეშენებელის სასტუმროში 1915 წლის დასაწყისში შეხვდა... ერთი თვის შემდეგ ვასილ ლუბოცკი რუსეთში დაბრუნდა და სამხედრო მინისტრსა და შტაბის მეთაურს 15 მილიონის ქვები და დოკუმენტაცია ჩააბარა. დოკუმენტების თანახმად, ამერიკელი მენაშეებლობის რუსეთის სამხედრო სამინისტროსთვის შტაბის მეთაურის ქვები და სპეციალური, სხვადასხვა, შეკეთების მიღებიდან სამი თვის თავზე უნდა ჩაეხატებინათ. სამი თვის თავზე დამზადებული ჰომოლოგია რუსულ მხარეს მართლაც ჩაეხატა. სამინისტრომ მიღებული ჰომოლოგია სხვადასხვა ფორმებს უმოკლეს ხანში დაეგზავნა, ხადგან რუსი ატილერისები ქვების ძირი ნაქცობას თითქმის ყველა ფორმად განიცდიდნენ. ყუმბახებზე დამზადებული მოწინავე ჯარის დაეგზავნა საჩქაროდ, რომ წინადაცლი ნაქცო, - ერთი ზახბახანზე ერთი ყუმბახა, ერთ საათში (დაახლოებით), - გაეათ - და მოეკრებინათ. მაგჩამ ჰეტიოგჩადში სეკრეცაცით წამოვიდა ყოველი მხრიდან ექვშეები, მიქიკები, ნეილები ("ლონესენი"): - აჩე ერთი ყუმბახა, აჩე ერთ ზახბახანს აჩე დეგება . . . ყველა ერთი მიღიბეტიით უფრო მსხვილია ელებზედამო". ჰეტიოგჩადში აღიქოთი ასეცა. შეხლა-შემოხლა, გამოძიება, კომილიები, კონტროლი, მინეი-მონეია ამერიკის მთავრობასა და "ფიქმებთან" და სხ. და სხ. სანამ გამოაჩევედნენ, რომ "ამერიკელი ფიქმებს" აჩე კი გაეგიათ, სიზმარშია აჩე უნახვით აჩე ფელი და აჩე შეკეთათ, აჩე ეუმბაძე, აჩე სხვა ვინმე "ჩემებელი" . . . ეუმბაძის მიეჩ ნაქმოდგენილი დოკუმენტაცია და ქვითები ყარბი აღმოჩნდა. 15 მილიონი მანეთი ოქროს ჩაბახა აჩე ამერიკის შეერთებულ შტატებს, აჩამდე რუსეთის მტეჩ გეიმანისა. შეკეთილი ქვები გეიმანთან დაამზადა - თემცა სხვადასხვა კარიბის ქვები სტანდარტით გათვალისწინებულ ზომას ერთი მიღიბეტიით აღემატებოდა. გეიმანის დაზვერვის სამსახურისა და ქაზიერ ჰეტიოგების მიეჩ ჩატეხებელმა ერთმა ოპერაციამ, რუსეთის იმპერიის ფორმეი თეჩეთის წინააღმდეგ საგეიმოდლე დასუსტა, ხელი შეუწყო გეიმანის აღმოსავლეთის ფორმეი ნაქმებებს, თავად რუსეთში კი ეგეით ნოდებული "ზახაფენეი" განწყობილების გაძლიერება გამოიწვია.



"ველეჩი ღვიზიზის" მეზღმოდები, მათ შორის ეკატერინე ჭავჭავაძის შვილიშვილი ნაპოლეონ მურატი

Fighters of the "Wild Division", amongst them grandson of Ekaterine Chavchavadze, Napoleon Murat

Memory of Revaz Gabashvili "The Secret Operation"

At the beginning 1915, the Military Minister of the Russian Empire gave 15 million gold rubles and documents to Vasil Dumbadze to order shells and ammunition from the United States of America. The Georgian official of the Russian Empire was to meet George Machabeli in Stockholm.

A month later, Dumbadze returned to Russia and brought the receipts and documents of 15 million rubles. According to these documents, the American side was to prepare ammunition within three months. After three months, the production was truly delivered to the Russian side and the Ministry sent them to the Front.

Then from Petrograd came bad news: "None of the grenades matched the cannons". Investigation revealed that the documentation presented by Dumbadze was false. 15 million gold rubles were given not to America, but to Germany. The Germans had made the useless ammunition.

The operation conducted by the German intelligence service and Georgian patriots significantly weakened the Russian Empire Front against Turkey.



გერმანელი ბატალიონის წევრები ტიფლისში. 1918 წ

Members of a German Battalion in Tiflis. 1918

ინგლისელი ჯარისკაცები აჭარაში. 1918 წ

English soldiers in Adjara. 1918



ინგლისელი ჯარისკაცები ტიფლისში. 1918 წ

English soldiers in Tiflis. 1918



გამოყენებული ლიტერატურა:

გიორგი გოცირიძე. "პირველი მსოფლიო ომი და საქართველო". თბ.2009
ივანე გაჩეჩილაძე. "I მსოფლიო ომი და მისი შედეგები საქართველოსათვის".
გაზეთი "იუმონანსი" 30.07.2014

Bibliography:

George Gotsiridze: "World War I and Georgia". Tbilisi. 2009
Revaz Gachechiladze: "World War I and its results for Georgia." Newspaper "Rezonansi," 30.07.2014

გამოყენების:

საქართველოს თეატრის, მუსიკის, კინოსა და ქოუმგაფიის სახელმწიფო
მუზეუმის

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის

გიორგი მაზნიაშვილის სახლ-მუზეუმის

გიორგი კალანდია

ლუარსაბ ტოგონიძის

ვანო ჯახუას

ლევან მიზანდარი

პაატა კურდოვანიძის

არჩილ გელოვანის

ნინო ჯორჯაძის ფოტოკოლექციები

In the Catalogue are used photos from the collections of:

The Georgian State Museum of Theatre, Music, Cinema and
Choreography.

The National Parliamentary Library of Georgia.

George Mazniashvili House-Museum

George Kalandia

Luarsab Togonidze

Levan Mizandari

Archil Gelovani

Nino Jorjadze

Paata Kurdovanidze

Vano Jakhua